

Slovenski čebelar

90 LET
1898 - 1988

7 - 8

Letnik LXXXIX-Leto 1987

LETO 1873 - PRIČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

Slovenski čebelar

SLOVENSKI ČEBELAR
GLASILO ČEBELARSKIH
ORGANIZACIJ SLOVENIJE

št. 7-8

1. avgusta

letnik 89

VSEBINA

Minka Zupančič: Deseto jubilejno republiško srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev	217
Ivan Esenko: Čebelarjeva opravila v juliju in avgustu	220
inž. Janez Pokljukar: Kako si zagotovimo zdrave in močne čebelje družine	221
inž. Svetisav Vučkovič: Prispevek k preučevanju izločanja nektarja pri sončnicah na območju Banata	223
Joško Gregorovič: Obisk študentov pri čebelarju Janku Pislaku	225
dr. Jovan Kulinčević: Stres in čebelja družina	227
V. Mladjan: Nekateri izsledki pri preizkušnji hemovara	228
Janez Mihelič: 36. redna letna skupščina ZČDS	231

IZ TUJIH ČEBELARSKIH ČASOPISOV

W. Stoya s sodelavci: Učinek mravljinčne kisline na med	237
Martin Mencej: Sporni pogledi na medonosne čebele in zaščito narave	240

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Janez Mihelič: Čebelarška družina »Peter Močnik« je odkrila svojemu ustanovitelju spominski relief	241
Janez Mihelič: Čebelarška družina Kranj je pri osnovni šoli Stane Žagar postavila čebelnjak	244
Norbert Jedločnik: Odslej na območju mariborske regije boljša ponudba reprodukcijskega materiala za čebelarje	245

OSMRTNICE

BILTEN MEDEX

Boris Slavec: Eksperimentalni čebelnjak v Krškem	233
Sestanek s Cibo - Geigy	233
Andrej Schwarzmann: Poročilo o anketi zimskih izgub čebeljih družin v zimi 1986/1987	234

CONTENTS

M. Zupančič: 10 th Jubilee Republic Meeting and Contents of young beekeepers ..	217
I. Esenko: Beekeeper's occupations in July and August	220
J. Pokljukar: How do we raise healthy and strong bee families	221
S. Vučkovič: An article about researching the secretion of nectar from sunflowers in the region of Banat	223
J. Gregorovič: Students on a visit at the beekeeper Mr Janko Pislak	225
J. Kulinčević: Shocks and a bee family ..	227
V. Mladjan: Certain findings at testing hemovar	228
J. Mihelič: 36 th Regular annual Assembly by ZČDS	231

FROM FOREIGN BEEKEEPING NEWSPAPERS

W. Stoya and his team: The effect of formic acid on honey	237
M. Mencej: Controversial aspects on honey bees and the protection of nature	240

FROM THE SOCIETY LIFE

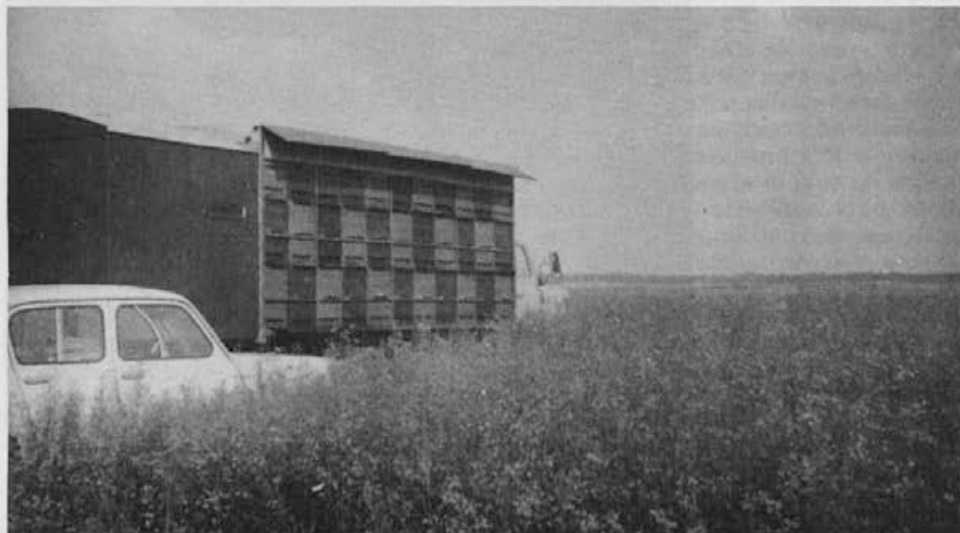
J. Mihelič: The Beekeeping Society »Peter Močnik« has unveiled the memorial relief to his founder	241
J. Mihelič: The Beekeeping Society of Kranj has built a bee house near the Elementary School Stane Žagar	244
N. Jedločnik: From now on better offer of reproductive material for beekeepers in the region of Maribor	245

OBITUARIES

MEDEX BULLETIN

B. Slavec: Experimental beehouse at Krško	233
Meeting with the firms Cibo - Geigy	233
A. Schwarzmann: A report on the research of winter losses of bee families in the winter 1986/1987	234

Slika na naslovni strani: Predsednik Republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano inž. Milan Knežević izroča prehodni pokal zmagovalni ekipi na tekmovanju v Krškem.

Kljub slabemu vremenu je ogrščica letos dobro medila.

DESETO JUBILEJNO REPUBLIŠKO SREČANJE IN TEKMOVANJE MLADIH ČEBELARJEV

MINKA ZUPANČIČ

V sončnem pomladanskem jutru 9. maja 1987 se je v osnovni šoli Jurij Dalmatin Krško zbralo nad 450 mladih čebelarjev, njihovih mentorjev in gostov.

Še posebej smo bili veseli predsednika prireditve inž. Milana Kneževiča, predsednika komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Nika Žiberta, predsednika Izobraževalne skupnosti Slovenije, in prof. dr. Konstantinoviča, predstavnika Zveze čebelarskih organizacij Jugoslavije.

Organizatorji prireditve so bili: Zveza čebelarskih društev Slovenije, hp Medex in Čebelarsko društvo Krško. Pokroviteljstvo nad prireditvijo je prevzela Skupščina občine Krško. Organizacijski odbor prireditve je vodil predsednik izvršnega sveta skupščine Igor Dobrovnik.

Po sprejemu so udeležence pozdravili: Franc Rakar, ravnatelj šole-gostiteljice, Janko Gabrič, predsednik Čebelarskega društva Krško, in Marija Kos, predsednica čebelarskega krožka na domači šoli. Vsi so tekmovalcem zaželeli veliko uspeha, vsem pa dobro počutje v Krškem.

Zatem so mladi čebelarji reševali tekmovalne naloge, ogledali so si lahko pridobivanje matičnega mlečka, cvetnega prahu in propolisa, spemljali prikazovanje vi-

deokaset in diapozitivov o čebelarjenju, čebeljih boleznih in varstvu narave. Spoznali so delovanje mladinskih raziskovalnih čebelarskih taborov in uvajanje računalništva v čebelarstvo. V mali telovadnici pa je bilo poskrbljeno za zabavo in ples.

V prejšnji številki smo na kratko predstavili osnovne značilnosti desetega srečanja in tekmovanja mladih čebelarjev v Krškem in objavili vrstni red prvih desetih ekip v vsaki tekmovalni skupini.

Poleg naštetih so potekale tudi druge prireditve, ki so popestrile srečanje mladih.

V mali dvorani Delavskega doma so se posvetovali mentorji, izmenjali so izkušnje, sprejeli pa so tudi smernice za nadaljnje delo. Dogovorili so se, da bo XI. republiško srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev naslednje leto v Gornji Radgoni.

V Delavskem domu so se dopoldne srečali gostje in domačini tudi za okroglo mizo. Obravnavali so številna pereča vprašanja, ki zadevajo čebelarstvo, posebno pozornost pa so posvetili izobraževanju čebelarjev, preprečevanju čebeljih bolezni in zaščiti domačega medu.

Mladi čebelarji so si s svojimi mentorji ogledali tudi jedrsko elektrarno v Krškem. Udeležili so se otvoritve Medexovega po-

Predsednik SO Krško izroča prehodni pokal zmagovalni ekipi.

skusnega čebelnjaka v njeni neposredni bližini. O pomenu poskusnega čebelnjaka za ugotavljanje vpliva radiaktivnosti na čebele in čebelje proizvode je govoril predsednik DS hr Medex Boris Slavec. Predstavnik ZČO Jugoslavije prof. dr. Konstantinovič pa je Medexu in organizatorjem izrekel vse priznanje. Zatem so si prisotni ogledali skrbno pripravljeno čebelarstvo razstavo v Delavskem kulturnem domu Edvard Kardelj, kjer je bil v veliki dvorani tudi slavnostni zaključek prireditve. Goste je pozdravil predsednik občinske skupščine Zoran Šoln in predal besedo predsedniku inž. Milanu Kneževiču. Ta je s preprostimi besedami govoril o mestu čebelarstva v kmetijstvu in gospodarstvu ter o mestu, ki ga imajo čebele v naravi. Podrobno seznanjen s težavami, ki pestijo čebelarstvo, je mladim čebelarjem zaželel predvsem uspeh pri njihovi dejavnosti. Zahvalil se je tudi organizatorjem za poučno čebelarstvo prireditev. Med drugim je dejal:

»Lepo pozdravljeni mladi čebelarji krožkarji, ki ste se danes zbrali na 10. republiškem srečanju mladih čebelarjev. Tekmovanje je dobro preverjanje znanja, ki ga boste v polni meri potrebovali za uspešno čebelarjenje. Čebelarstvo danes pomeni vedo, s katero se ukvarjajo mnogi znanstveniki na inštitutih, ki skušajo v prid človeški blaginji odkriti še vse tajne narave.

Z današnjim, že jubilejnim srečanjem mladih čebelarjev pričenjamo v Sloveniji tudi s prireditvami, ki se bodo vrstile vse do januarja naslednjega leta, ko bomo prosla-

vili 90-letnico ustanovitve prve enotne slovenske čebelarstvo organizacije za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko. Na ustanovnem občnem zboru, ki je bil 24. januarja 1898, so se hkrati dogovorili o ustanovitvi slovenskega glasila »Slovenski čebelar«.

Slovensko čebelarstvo ima torej že dolgo tradicijo. Praznujemo visok jubilej strokovne organizacije, ki je že od nekdaj združevala vse sloje našega ljudstva, tako delavce, kmete, kulturnike in politike.

V Sloveniji je danes približno 9.000 organiziranih in 3.000 neorganizirani čebelarjev, ki predstavljajo velik gospodarski potencial. Ta potencial pa na žalost ni ustrezno izkoriščen. Naši čebelarji so večinoma premalo tržno organizirani in morda še tudi premalo veščji, da bi znali izkoristiti vse dane naravne možnosti. Pred nami so zato še velike naloge. Predvsem na vas, mladih čebelarjih, je naloga, da si pridobite čimveč teoretičnega in praktičnega znanja in s tem pridobite ustrezno izobrazbo, ki je nujno potrebna za uspešno čebelarjenje, predvsem za uspešno tržno gospodarjenje, kar je naš skupni cilj. Mnoge težave, ki v zadnjem času pestijo naše čebelarstvo, še posebej s pojavom varooze, bi bile mnogo manjše (vsaj tako mi zatrjujejo mnogi izkušeni čebelarji), ko bi imeli naši čebelarji več znanja. Naša temeljna naloga mora zato biti, da nadaljujemo z načrtnim izobraževanjem čebelarjev, ki naj si pridobijo čimveč osnovnega znanja o higieni, zdravstveni preventivi in drugih tehnološ-

kih spoznanjih. Za naše čebelarstvo so znane velike, nekajkratne razlike donosnosti čebeljih družin pri različnih čebelarjih. Vzrok zanje niso le naravni pogoji, ampak predvsem znanje, s katerim se odlikujejo mnogi uspešni pridelovalci medu in drugih čebeljih pridelkov.

Slovenija ima znane naravne danosti, ki so nam ohranile v svetu znano kranjsko čebelo. V zakonodaji smo sprejeli, s srednjeročnim programom razvoja čebelarstva v Sloveniji pa se tudi dogovorili, da bomo pričeli izboljševati genetske lastnosti kranjske čebele. Postavili smo že infrastrukturo službe in Kmetijski inštitut Slovenije je prevzel nalogo vodenja odbire kranjske čebele. Odbirali bomo najprimernejše linije oziroma rodovalce, jih žlahtnili in razvijali v lastnostih, kot so na primer večji pridelek medu in mirnost čebel. Uspešno se že širi krog organiziranih pridelovalcev čebeljih mat, uvaja se kontrola proizvodnosti in pozitivna izbira matičarjev. Usposobiti pa moramo še širši krog vzrejevalcev, ki bodo naši kranjski čebeli široko odprli tudi pot v svet.

Naši čebelarji so organizirani v več kot 200 čebelarskih društvih in družinah, pa vendar so še vedno deležni premajhne strokovne pomoči. Strokovno poseševalna služba je organizirana le v okviru določenih organizacij, ne zajema pa še številnih neorganiziranih čebelarjev. Zavzemamo se, da v novo organiziranih veterinarskih zavodih pridobimo tudi specialiste za zdravljenje čebel, za pospeševanje proizvodnje medu in drugih izdelkov. To naj bi

izboljšalo preventivno in kurativno dejavnost na področju zdravstvenega varstva čebel, kvaliteto dela in proizvodnjo. Ti ukrepi bodo v veliko pomoč čebelarjem, saj bo s tem služba zaščite čebel mnogo bolj urejena. Z ureditvijo zdravstvene zaščite čebel pričakujemo tudi smotnejše zdravljenje in manjše motnje pri oskrbi z zdravili. Skratka, vsi ti ukrepi, ki so že v nastajanju, bodo morali dati čebelarstvu nov polet in večje možnosti boljšega organiziranja.

Posebno pa bi želeli, da bi se široko ljubiteljsko čebelarstvo čim bolj usmerilo v tržno gospodarstvo in s tem še več prispevalo k boljši oskrbi našega trga z medom in pri pridobivanju čebeljih proizvodov za izvoz.

Čestitam vsem udeležencem današnjega tekmovanja in prejemnikom priznanj.

Učenci OŠ Jurij Dalmatin Krško so izvedli lep kulturni program, nato pa je sekretar občinske skupščine Živko Šebek razglasil težko pričakovane tekmovalne rezultate. Prva mesta so ponovno osvojili Mariborčani, in sicer: med 38 ekipami na nižji stopnji in med 61 ekipami na srednji stopnji učenci OŠ Janko Padežnik iz Maribora, na višji stopnji pa dijaki Srednje kmetijske šole iz Maribora. Čestitamo!

Priznanja za prvih pet mest na nižji, srednji in višji stopnji je podelil predsednik ZČDS Andrej Petelin, nagrade skupinam in posameznikom pa direktor Medexa Aleš Mižigoj. Prvouvrščenim sta podelila pokale predsednik inž. Knežević in predsednik občinske skupščine Zoran Šoln.

Minka Zupančič sprejema priznanje.

Predsednik ZČDS Andrej Petelin je 13 mentorjem čebelarških krožkov, ki že dlje časa uspešno vodijo krožke, podelil posebna priznanja in knjižne nagrade.

Nato je Draga Železnikar izročila Minki Zupančič priznanja hp Medexa, ki ji ga je podelil delavski svet podjetja za dolgoletno sodelovanje in zasluge pri organizaciji X. republiškega srečanja in tekmovanja mladih čebelarjev v Krškem.

Aleš Mižigoj se je na koncu zahvalil inž. Kneževiču za častno predsedstvo in sodelovanje, skupščini občine Krško pa za pokroviteljstvo in pomoč. Zahvalil se je tudi vsem organizatorjem za uspešen potek X. republiškega srečanja in tekmovanja mladih čebelarjev.

Na koncu so si prisotni lahko ogledali še film in poslušali spremne besede o jedrski elektrarni Krško.

Čebelarско društvo Krško pa je izdalo brošuro z naslednjo vsebino: Ob devetdesetletnici Slovenske čebelarške organizacije, Desetemu jubilejnemu republiškem srečanju in tekmovanju mladih čebelarjev v popotnico, Mladi čebelar-raziskovalec in vloga čebelarških raziskovalnih taborov,

Čebelarški krožek na OŠ dr. M. Rostohar Krško, Čebelarstvo v občini Krško, O najvažnejših lastnostih medu, Kaj lahko storimo za čebeljo pašo in Selekcija kranjske čebele v Sloveniji. Članke so dobrovoljno prispevali: Janez Mihelič, Andrej Petelin, Krištof Bruno, Martin Mencej, Aleš Mižigoj, Janko Božič, OŠ dr. M. Rostohar Krško, Minka Zupančič, dr. Jurij Senegačnik, Franc Šivic, in Janez Poklukar. Brošuro so prejeli vsi sodelujoči čebelarški krožki, tekmovalci in gostje.

Slovenski čebelarji smo z X. republiškim srečanjem in tekmovanjem mladih čebelarjev v Krškem začeli proslavljanje 90-letnice slovenske čebelarške organizacije in izhajanja strokovne revije Slovenski čebelar.

Zahvaljujemo se vsem, ki ste sodelovali pri organizaciji in izvedbi prireditve, in vsem, ki ste jo s finančnimi prispevki in reklamnimi oglasi omogočili.

S tem je bila prireditev tudi zaključena. Mladi čebelarji so si pred odhodom zaželeli nasvidenje na enajstem srečanju in tekmovanju mladih čebelarjev v Gornji Radgoni.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V JULIJU IN AVGUSTU

IVAN ESENKO

Za čebele je bila letošnja pomlad slaba. Oljna repica čebelam ni nudila takšne paše kot sicer, poleg tega pa je repica marsikje medila istočasno kot akacija kar pomeni, da je marsikdo točil akacijo mešano z oljno repico. To je zaradi nižje odkupne cene mešanega medu slabo tako za čebelarje kot tudi za čebelarške delovne organizacije, ki prodajajo med tujim kupcem.

Kostanjeva paša, ki se začne v drugi polovici junija in traja še julija, je bogata obnožinska paša. Njej sledi brezpašno obdobje, tedaj pa čebele potrebujejo dotok krme v pitalnike. V tem času je dobro vsaki družini odvzeti vsaj en obnožinski sat in ga shraniti do naslednje pomladi, ko nam lahko predstavlja pravo zlato jamo. Seveda moramo imeti za takšne ukrepe dovolj rezervnega satja oziroma zažičenih satnic, ki zapolnijo vrzel v panju, kjer smo odvzeli obnožinski sat. Na ta način smo dali matici prostor za zaleganje, ki ga sicer zavzame cvetni prah.

Od nege čebeljih družin je v tem času odvisen tudi uspeh na morebitni hojevi paši. Pomembnejša hojeva pasišča pri nas so: področje Krima, Trnovskega gozda, Snežnika, Kočevskega Roga, Gorskega Kotorja, Dravske doline, Slivniškega Pohorja. Ob dobrih vremenskih pogojih in ustrezni populaciji zelene hojeve uši začne hoja mediti julija. Njeno medenje pa je lahko zelo izdatno. Gozdna medenja veljajo za naključna. Težje jih je predvideti kot druga, zato so včasih na pasiščih velike zmešnjave. Čez noč se stojišča napolnijo s prevoznimi čebeljnaki, ki so pogosto tudi nepravilno razporejeni, kar nemalokrat povzroči prepire med čebelarji. Glede na to, da je prevoznik iz dneva v dan več, bo tudi ta problem vedno bolj pereč.

Staro čebelarško pravilo pravi, da gredo v zimo tiste čebele, ki so izležene po 15. avgustu. Zato moramo najkasneje v začetku avgusta pričeti z dražilnim krmljenjem družin, in sicer zato, da pospešimo

zaleganje matic. Izkoriščanje pozne paše na hoji je izučilo že marsikaterega čebelarja. Vprašanje je, kaj je več vredno: čebele ali med, ki ga bodo nabrale. Kdor bo gledal bolj na med, bo spomladí slabo čebelaril.

Za čebelarjenje v Sloveniji velja, da avgusta ni več časa za dodajanje matic. Matica mora zaleči vsaj 3–4 sate, da gre lahko v zimo. Sicer se rado zgodi, da se matica izjalovi, kljub temu da preživi zimo. Matice, vzrejene v Sloveniji avgusta, najdejo kupce v Dalmaciji. Tam je sezona daljša in ima matica še dovolj časa, da se sprosti v zaleganju. Če imamo avgusta v čebelnjaku brezmatičen panj, ga raje združimo, kot pa mu pomagamo z novo matico. Če bomo družino prezimovali v Primorju, pa to ne velja.

V predjesenskem času se izogibajmo beljakovinskim pripravkom v prehrani čebel. Rado se zgodi, da iz sicer zimskih, se pravi dolgoživih čebel, napravimo kratkožive čebele, ki negujejo zalego in pri tem izkoriščajo svoje telesne beljakovine. Takšne družine prezimijo kot slabiči.

Pri zdravljenju varooze se je marsikaj spremenilo. Samo spomladansko in poznojesensko zdravljenje ne zadoščata več. Dandanes priporočajo zdravljenje čebeljih družin takoj po iztočenju kostanjevega medu v času takoimenovanega brezpašja. Prepričali se bomo, da to zdravljenje ne bo odveč, saj bomo na podnicah videli, kaj je bilo v panjih. Kostanjev cvetni prah, ki je matice zavrl v zaleganju, je učinkoval dobro prav zato, ker v panjih ni toliko zalege in je zdravljenje zaradi tega učinkovitejše.

Varooza, ki spremlja naše čebelarjenje, je v marsičem spremenila način čebelarjenja. Žal, še ne poznamo biološke metode, ki bi jo držala na vajetih. Tako smo hote ali nehote prisiljeni uporabljati kemoterapijo, ki pa verjetno ni najboljša. Najboljša je v tem, ker je edina.

Vsi čebelarji, ki so imeli velike zimske in spomladanske izgube čebel, se še opomogli. To potrjuje njihovo privrženost k tej plemeniti živinorejski panogi ali z drugimi besedami: Slovenci smo bili in bomo čebelarji.

KAKO SI PREKO ZIME ZAGOTOVIMO MOČNE IN ZDRAVE ČEBELJE DRUŽINE

dipl. ing. agr. Janez POKLUKAR

Zima 1986/87 je v Sloveniji močno zdesetkala čebelje družine. Ocenjujemo, da je pomrlo 30 do 50 odstotkov čebeljih družin. Bojimo se, da nas v prihodnji zimi čakajo še večje izgube. Izkušnje nas namreč učijo, da so najbolj nevarna leta za množično smrt čebeljih družin četrto do šesto leto po prvi okužbi z varoo. Videti je, da smrti čebelje družine ne povzroča samo varoa, pač pa jo povzročajo sekundarne okužbe s priložnostnimi mikroorganizmi. Od teh najbolj množično mori povzročitelj noseme, ki je praktično povsod, kjer živijo čebele.

Dr. Bretscho je v peti izdaji knjige *Naturgemässe Bienenzucht* podrobno opisal načine vzreje biološko močnih čebel. Navaja, da se zimske čebele polegajo od sredine julija do začetka septembra. Za razliko od kratkoživih čebel imajo več maščobnih telesc, za 10 odstotkov težje jajčne cevke in so dolgo časa le pasivni člani čebelje družine. Aktivirajo se zgodaj spomladí naslednjega leta, ko postanejo glavni nosilci pomladanskega razvoja čebel. V

družini jih opazamo približno do časa cvetenja oljne ogrščice. V tem času jih že popolnoma nadomestijo mlade pomladanske čebele.

Do nedavna je veljalo, da so čebele, ki so izležene v zadnji zalegi, dolgožive. Ugotovili pa so, da je resnica drugačna. Čebele, izležene jeseni, so le polzimske čebele, ki navadno ne dočakajo pomladi. Z vidika preživetja čebelje družine je zelo pomembno, da matice v drugi polovici julija in cel avgust stalno zalegajo in da ni prehudih prekinitev zaleganja. Da do tega ne pride, mora čebelja družina občutiti stalen dotok hrane (pogača je za te namene zelo primerna), na zalogi pa mora imeti vsaj pet kilogramov medu, sicer matica ne zalega s polno močjo. To pa ne velja za pozno hojevo pašo. Takrat občutijo čebele močno pomanjkanje beljakovinske hrane – cvetnega prahu, posledica tega pa so samo kratkožive čebele brez rezervnih maščobnih telesc (dr. Bindernagel J. (1982): *Bienenkrankheiten*).

Pojav novega zajedavca varoe močno pretresa naša čebelarstva. Varoa kot parazit jemlje čebelam nujno potrebne telesne rezerve hranilnih snovi in spreminja dolgožive čebele v kratkožive in celo v invalide. Te čebele niso sposobne preživeti zime.

V 5. številki letošnjega Slovenskega čebelarja nam je Franc Kolenc v članku Kako čebelarimo z varoozo lepo podal najnovejše ugotovitve sovjetskega raziskovalca Melnika, da je tudi varoa lahko dolgoživa ali kratkoživa in da prekinitve zaleganja matice v zgodnjem poletju varoo močno zadesetka. V članku opisana metoda narejencev je po nešem mnenju zelo primerna oblika borbe proti varoi.

Opazamo, da skoraj vsi čebelarski inštituti skrbno preučujejo biologijo varoe in način obrambe proti njej. Izoblikovala se je enotna metoda opazovanja okuženosti z varoo. Pri nas se s tem precej ukvarja dr. Kulinčević v Beogradu, ki raziskuje biologijo varoe v okviru mednarodne teme, financirane iz ZDA. Ugotovil je, da čebelja družina do začetka julija relativno uspešno kroti tejnjo varoo po pretiranem razmnoževanju, potem pa se delež napadenih čebelih ličink do konca avgusta hitro poveča. Vse to se odraža v veliki okuženosti čebel z varoo jeseni in v biološko šibkih družinah, ki zimo le težko preživijo. Če v času kostonjeve paše ali takoj po njej prekinemo razmnoževalni cikel varoe s kemičnim zdravljenjem, pripravo narejencev in drugimi biološkimi metodami, potem preprečimo hiter razvoj varoe v poznem poletju in velik delež zalege v čebelji družini. Vse to se odraža v biološko močnih čebeljih družinah. Približno podobne so tudi ugotovitve dr. Sulejmanovića v Zagrebu.

Iz vseh teh ugotovitev je jasno nekaj: poletna priprava narejencev je ena od dobrih oblik borbe proti varoi.

V tem prispevku ne bom opisoval načina priprave narejencev, ker vsak čebelar lahko v Slovenskem čebelarju in v drugih strokovnih revijah najde dovolj navodil na to temo. Prav pa je, da uporabite pri tem delu že sprašeno matico iz registriranega vzrejališča matic. V junijski številki Slovenskega čebelarja ste lahko zasledili naslove vseh registriranih vzrejencev matic. Vsi vzrejenci so morali izpolniti minimalne pogoje, da so lahko registrirali svojo

dejavnost – predvsem ustrezno zdravstveno varstvo čebelih družin in ustrezno odbiro plemenskih družin. S tem lahko zagotovimo kupcu matic garancijo za kakovost vzrejene matice in za izvor le-te. **Bilo bi primerno, da bi čebelarji navezali čimveč stikov z registriranimi vzrejenci matic in da bi na svojih čebelah preizkusili matice več vzrejencev.** Tako bi se čez čas v skrbi za biološko močne čebelje družine lahko odločili za matice tistega vzrejencev, ki so v posameznem okolju najbolj uspešne.

Do sedaj smo varoo v glavnem zatirali jeseni in zgodaj spomladi. To pa je že zvočenje po toči, ko je vsa žival že močno prizadeta. Kemijsko zdravljenje čebelih družin poleti pa je zaradi morebitnih ostankov akaricidnih snovi in njihovih razpadnih produktov v medu zelo tvegan postopek. Če po plinjenju medu ne točimo več, potem je zdravljenje čebel z akaricidom (folbex VA, varamit itd....) dopustno, sicer pa ne. Mravljinčna kislina je kot naravna snov, ki se tudi nahaja v medu, manj škodljiva za človekovo prehrano in kot taka ugodnejša za poletno zdravljenje čebel.

Še enkrat: pravočasno zatiranje zajedavca varoe je eden od bistvenih predpogojev za uspešno prezimljenje čebelih družin.

Varoa je samo primarni povzročitelj propadanja čebelih družin, pojavljajo se tudi sekundarni – od teh pa povzroči največ škode nosema. Nanjo smo v zadnjih letih pozabili. Opazamo pa, da so vsi znaki propadanja čebelih družin v zadnjih letih pri nas tudi tipični znaki propadanja čebel zaradi nosestavosti.

Zato je prav, da panje in satje v čim večji meri razkužimo – panje obžgemo, satje pa izpostavimo hlapom koncentrirane očetne kisline za sedem dni (za en kub. m približno en liter 80 do 100-odstotne očetne kisline). Ugodno je, da preko leta zamenjamo čimveč satja z novo izdelanimi satnicami. Dodajanje fumagilina v pozni jeseni ne more nadomestiti higienskih ukrepov, lahko pa jih dopolni.

V zadnjem času nam mnogo skrbi povzroča tudi huda gniloba čebelje zalege. V pretirani skrbi pred okužbo dajejo nekateri čebelarji svojim čebelam preventivno antibiotike in sulfonamide. To početje pa je zelo nevarno za človeško prehrano. Anti-

biotiki so relativno počasi razpadajoče snovi, sulfonamidi pa so izredno dolgotrajni. Čebelarji gledajo na navodila, ki veljajo za zdravljenje govedi in drugih vrst domačih živali (prepoved klanja živali v desetih dneh po zdravljenju, prepoved uporabe mleka sedem dni po zdravljenju itd...) in si mislijo, da je podobno z razpadom zdravil v medu. To pa ni res. Žival zdravilo največ izloča preko seča in ga v glavnem ne razgradi. Med pa ni žival in nima metabolizma, pač pa v primerjavi z živalskim tkivom le skromne fermentacijske procese, ki v

pretežni meri ne povzročajo razpada antibiotikov in sulfonamidov. Nestrokovno dodajanje teh snovi čebelam lahko več škoduje kot pa koristi. Za to delo so poklicani veterinarji in ne čebelarji.

Poznavanje v članku navedenih dejstev naj bi razmišljajočemu čebelarju pomagalo ohraniti zdrave in močne družine, ki bodo dale naslednje leto dovolj čebeljih pridelkov. Postavljeni smo pred dejstvo: ali spremeniti način čebelarjenja ali pa izgubiti čebele.

PRISPEVEK K PREUČEVANJU IZLOČANJA NEKTARJA PRI SONČNICAH NA OBMOČJU SREDNJEGA BANATA

Prof. inž. SVETISLAV VUČKOVIĆ, ZRENJANIN

Čeprav velja v čebelarstvu Banata akacijeva paša za glavno, akacijev med pa za zelo kakovostnega in primerne za zimsko prehrano čebel, ne moremo zanemariti sončničnega medu. Ima značilno jantarjevo rumeno barvo, trpek okus in kristalizira v debelo – ali drobnozrnatih kristalih. Pomemben je zlasti v ravninskih predelih Vojvodine, Slavonije in drugod.

Zadnjih nekaj let napada sončnice bolezen fomopsis, tako da so bili donosi razmeroma majhni, povrhu pa so to oljarico sejali na majhnih površinah. V zadnjih letih se je znanosti in praksi posrečilo, da sta nevarno bolezen fomopsis z velikim trudom omejili in zatrli, tako da je dobila sončnica med kmetijskimi kulturami spet tisto mesto, ki ji pripada.

Letos so bili, vsaj kar zadeva zrenjaninsko okrožje, posejani novi hibridi sončnic, in to na veliko večjih površinah kot leta 1985. Posejani hibridi NSH 43, 44, 45 in drugi so odporni proti fomopsisu.

V letu 1985 so bili donosi sončničnega medu več kot zadovoljivi, čeprav ni stoodstotno natančnih podatkov. Na podatke DO Banatska pčela iz Zrenjanina se ni mogoče povsem zanesti, ker je odkupovala sončnični med od čebelarjev iz bližnje in daljne okolice, poleg tega so nekateri čebelarji prodajali med Čebelarskemu kombinatu Beograd, nekateri ga oddajajo šele letos, nekateri pa ga prodajajo sami doma ali na trgu.

Po pogovorih s čebelarji in lastnih izkušenj sklepam, da so se sukali donosi pri

nekaterih čebelarjih tudi okrog 50 kg na panj. Vsekakor so bili neprimerno višji kot leta 1984, to pa si lahko razložimo z več vidikov. Poglejmo si ekološke, predvsem tiste, od katerih je odvisna medovitost sončnice, hkrati pa ponovimo ugotovitve, ki nam pomagajo bolje razumeti izločanje nektarja. Predvsem imajo sončnice drugačen cvet kot druge cvetnice in tudi oljarice, pa tudi njegove biološke lastnosti so nekoliko drugačne.

Sončnica je enoletna rastlina z zelo globoko in razvejano korenino, ki rastlini omogoča, da pozneje ustvari veliko vegetativno maso in je odporna proti suši. V prvem obdobju rasti je dnevni prirastek v višino velik in znaša 7 do 12 cm. Steblo je v začetku rasti sočno in se rado lomi, kasneje pa postane močnejše in ob koncu vegetacije oleseni. List ima dolg pecelj in veliko srčasto površino. Naši hibridi imajo 25 do 30 listov. Cvetovi so zbrani v socvetje, glavico, ki jo sestavlja množica majhnih cvetov. Glavico obrobajo veliki jezičasti cvetovi; so neplodni, t. j., ne dajejo semena, živo rumene barve in njihova naloga je privabljanje žuželke. V notranjem delu glavice so cevasti cvetovi. Ne cvetijo vsi hkrati, najprej se razcvetijo tisti na robu, potem pa v sredini. Cvetenje poteka v koncentričnih krogih od obrobja proti središču. Vsaka skupina cvetov cveti nekaj dni. Malo pred opravevanjem – za to skrbijo žuželke, zvečine čebele – se razvijejo prašniki, potem pa še pestiči, tedaj se začne opravevanje. Če se cvet ne opravi, ne ovone, temveč

lahko ostane v tej fazi vegetacije več tednov. Cvetenje se začne konec junija in se konča konec julija (odvisno od vremenskih razmer). Donosi povprečnih družin znašajo 20 do 30 kg, izjemoma tudi več.

V cvetovih je nektar, sladki sok, ki ga izločajo nektarije, žlezni organi na venčnih listih. Sladki sok, ki ga čebele nato predelajo v med, vsebuje med drugim glukozo (grozdni sladkor) in saharozo (trsní sladkor).

Naš veliki poznavalec čebelarstva Tihomir Jeftić navaja v svojih zapisih, da pri paši na sončnicah izgubi življenje precej čebel. V drugi fazi cvetenja namreč sončnice izločajo lepljivo tekočino, ki čebelam onemogoči gibanje in letenje, jih torej pobija. Ta lepljiva snov je bolj škodljiva v hladnem vremenu, gotovo zaradi večje gostote.

Najugodnejša temperatura zraka za izločanje nektarja je 22 do 27° C, s tem da je vreme mirno ali da piha šibak veter, da je malo oblakov in da je zrak zmerno vlažen. Količina nektarja z zviševanjem temperature narašča, vendar samo od 25 do 30° C, potem pa se zmanjšuje in pri visoki temperaturi povsem preneha. Seveda pa so nekatere cvetnice tudi tukaj izjema. Vetrovi škodijo izločanju nektarja, še po-

sebej suhi in vroči. Tudi kemične lastnosti tal imajo velik pomen za medovitost rastlin.

Delovanje hlevskega gnoja je malo znano, o umetnih gnojilih pa vemo, da spodbujajo izločanje nektarja. Rastlinske bolezni in škodljivci zmanjšujejo izločanje nektarja in nemara je to odgovor na vprašanje, zakaj je sončnica leta 1984, ko jo je fomopsis skoraj uničil, slabo medila. Leta 1985 so se za najbolj medovite izkazali nekateri hibridi NSH-45.

Najugodnejše je, če je v zraku 60 do 80 odstotkov vlage. Nektar se lahko obilno izloča tudi, kadar je zrak suh, če je zemlja primerno vlažna in temperatura ugodna. Kadar presojava izločanje nektarja, se pravi, medenje sončnice, domnevamo, da imajo čebele v panju vse potrebne možnosti za predelovanje nektarja v med. Podobno ali enako mnenje o dejavnikih, ki odločajo o obilnosti medenja, ima tudi naš znani čebelar in pisec, dipl. inž. Božidar Vesković. Navedene podatke smo vzeli iz knjige Čebelarstvo, avtorjev Ščerbine in Bliznjuka.

Zrenjaninska meteorološka postaja že štiri desetletja spremlja vremenske razmere in njeni podatki so nadvse dragoceni za fenološka opazovanja v čebelarstvu.

Srednja dnevna temperatura				
	Dekade			Povprečje
	I	II	III	
maj	14,2	20,0	19,3	17,9
junij	18,9	15,1	16,9	17,0
julij	18,3	22,5	23,7	21,6

Vlažnost zraka v %				
	Dekade			Povprečje
	I	II	III	
maj	71	74	67	70
junij	74	71	74	73
julij	67	67	56	63

Padavine: maj 106 l/m ²	Prevladujoči vetrovi: maj JV
junij 79,1 l/m ²	junij JV
julij 31 l/m ²	julij SZ

Podatki te postaje za leto 1985 so nam lahko zanesljiv kažipot pri obravnavanju tega predmeta, zato jih objavljam.

Podatki meteorološke postaje za mesec maj, junij in julij kažejo, kakšna je bila temperatura v teh mesecih, kolikšna je bila vlažnost, koliko je bilo padavin in kateri vetrovi so pihali. Če te podatke primerjamo z idealnimi razmerami za medenje, lahko ugotovimo, kako je sončnica medila leta 1985, in vidimo, da je medila več kot dobro. Pri vzporejanju prihaja do razlike, razlagamo si jo lahko z različnostjo našega podnebja, gotovo pa tudi z drugimi okoliščinami in posebnostmi, ki jih niti ne opazamo, spadajo pa v pristojnost znanosti.

Opozarjam, da v čebelarstvu vse pre malo izrabljamo podatke meteoroloških postaj in inštitutov, čeprav so v vseh večjih vojvodinskih mestih. Čebelarji si pri uporabi apitehniko velikokrat pomagajo s po-

datki, do katerih pridejo sami s svojim opazovanjem. Če hočemo še bolje obvladati in spoznati življenje čebele in naravo, v kateri živi, moramo zbirati podatke in ugotovitve v naših gozdovih, na naših pasiščih, travniških in poljih, saj nam bodo le tedaj prinašali otipljive koristi.

Čebelarji, včlanjeni v zrenjaninsko društvo Milivoj Bugarski, so dali koristno in izvirno pobudo: začeli so sodelovati s tehnološko-kmetijskim inštitutom kombinata Servo Mihalj. Inštitut jim je dal podatke, katere hibride sončnic sejejo v katerem tozdu, čebelarji pa bodo, kolikor znajo in morejo, fenološko opazovali vedenje čebel in sončnice, potem pa bodo svoje ugotovitve zbrali in ugotovili, kako koristno je bilo njihovo početje. Potrpimo do konca akacijeve in sončnične paše.

Pčelar 1986/7
Prevedla Mojca Mihelič

OBISK PRI ČEBELARJU JANKU PISLAKU

JOŽKO GREGORVIČ

V nedeljo, 31. maja, smo študentje, ki delujemo kot krožek pri ZČDS, obiskali čebelarja Janka Pislaka.

Na poti v Apače mi še ni bilo jasno, kaj bom v njegovem čebelarstvu videl. Ko sem se seznanil z njim, sploh ni deloval kot »velečebelar«, ki reci in piši obvladuje 1500 AŽ panjev. Po prijaznem stisku rok in izrečeni dobrodošlici nam je v nekaj

splošnih potezah predstavil svoj čebelarški obrat.

Na začetku je mladež poslušala bolj pasivno, vendar nas je s svojim zanimivim pripovedovanjem kmalu »ogrel« in že je bilo opaziti, da nas vse bolj preplavlja čebelarska radovednost. Vprašanja so kar deževala: »Zakaj pa sploh čebelarite v AŽ panjih, ko je z njimi dosti več dela kot v LR

Študentje čebelarji smo z zanimanjem prisluhnili Janku Pislaku.

Gostitelj nam je natančno razložil svoj način vzreje matic.

panjem? Čemu ne izkoristite površine celega okvirja?« Na ta in podobna vprašanja nam je dobre volje odgovarjal, mi pa smo seveda vsemu pazljivo prisluhnili. Sprva nam je pokazal svoj strojni park, razna točila, mešala, nože, posode, potem pa smo slišali nekaj o samem pridelovanju matičnega mlečka. Ker sta poglobljena dejavnost Janka Pislaka pridelovanje matičnega

Enostaven zabojček za pivo uporablja kot hramček za štiri plemenilčke.

mlečka in vzreja matic, smo res imeli kaj videti in slišati. Sledil je ogled plemenilne postaje, ki je nedaleč stran s svojimi pisanimi barvami že napovedovala gospodarsko veličino in ustvarjalnost. Pot nas je vodila še do čebelnjaka, v katerem je ekipa pobirala matični mleček. Nekaj o njegovi izredni organizacijski sposobnosti pove tudi podatek, da so delavci v sezoni zaposleni ves dan, delajo pa tudi ob sobotah in nedeljah. Za mlade ljudi, kot smo mi, je bil ogled strokovno in organizacijsko izjemno podkovanega čebelarstva izredno ploden.

Ogled pa nam je dal še nekaj več, saj nam je pokazal pot, ki je sicer težka, polna smoodpovedovanj, a šele ko človek živi s čebelami, spozna prave vrednote čebelarjenja.

Plemenilna postaja čebelarja Pislaka s hramčki, ki so postavljeni v vrstah.

Avtor fotografij
Jožko Gregorovič

STRES IN ČEBELJA DRUŽINA

Prof. dr. JOVAN KULINČEVIĆ

V sodobni civilizaciji je postala že navada, da mnoge negativne pojave pri človeku, živalih in rastlinah pripisujemo stresu ali jih z njim razlagamo.

Zelo pogosto našim ljudem ni čisto jasno, kaj ta beseda pravzaprav pomeni in obsega. Ni niti kak popolnoma določen dejavnik niti bolezen, vseeno pa povzroča stanje, ki oslabi organizem človeka ali kakšnega drugega živega bitja. Na kratko povedano, različne neugodne razmere v okolju povzročajo stres, ta pa lahko tako oslabi organizem ali v našem primeru – čebeljo družino, da neredko izbruhne kakšna bolezen.

Čebeljo družino lahko gledamo kot nekakšen »rezervoar«, v katerega priteka energija v obliki nektarja, cvetnega prahu in vode in se spreminja v pridelke (med, vosek, zalega in čebele). Vse, kar zavira pritekanje energije naštetim surovinam ali ga zmanjšuje, imamo lahko za stres.

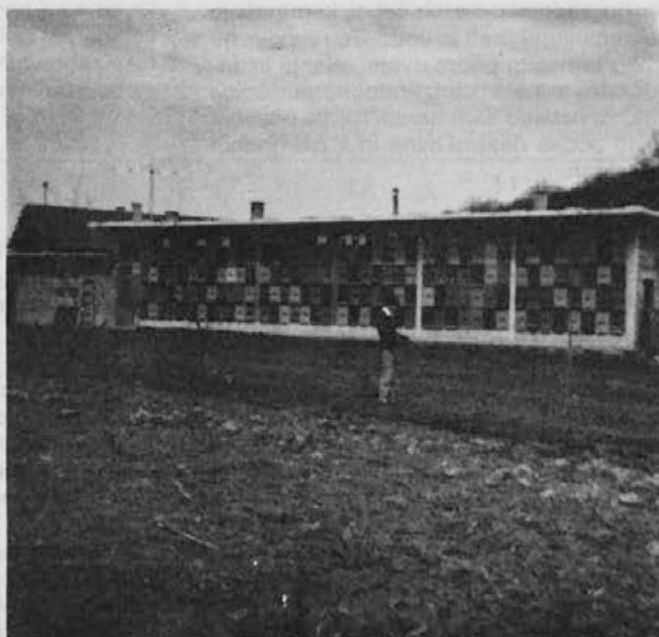
Čebelarju je kar največ do tega, da maksimalno izrabi energetski material iz panja (čebelji pridelki ali opravevanje kot oblika za porabo energije čebel delavk). Očitno postaja tudi čebelar s svojim delovanjem

eden izmed povzročiteljev stresa, ki ga doživlja čebelja družina.

Potencialno največji vir stresa za čebeljo družbo so najbrž vremenske razmere. Neugodno vreme omeji ali docela pretrga vnašanje nektarja in cvetnega prahu v panj. Spomladi potrebuje družina za zgodnjo gojitev zalege velike količine energije v obliki hrane. Nenadno prenehanje izletavanja in nabiranja (deževni dnevi, zapiranje panjev zaradi prevoza ali uporabe insekticidov) povzroča pri čebelah hud stres.

V takšnih okoliščinah reagirajo na stres tako, da prenehajo zalegati; po svoje torej omejijo »investiranje« v krepitev in rast družine. Dober čebelar v takšnih stresnih okoliščinah poskrbi za dotok hrane s krmljenjem.

Včasih postane kritična oskrba čebelje družine z vodo. To se dogaja v sušnih obdobjih, ko morajo čebele nabiralke porabiti veliko energije za prinašanje vode (velike razdalje in povečano število izletavanj). Mlade čebele nujno potrebujejo vodo, zato da izločajo mleček in redčijo med za krmljenje zalege. Pri izjemno visokih temperaturah se lahko začne mlado satje v panju

podirati, če manjka vode, pa čeprav čebele panj zračijo. Čebelar mora omiliti ta stres, tako da poskrbi za stalno napajališče s čisto vodo. Po drugi strani pa v mrzlem vremenu vlaga ne sme zastajati v panju, saj je to za čebele v gruči, ki se trudijo ohraniti v gnezdu primerno toploto, spet stres.

Tudi velike spremembe v temperaturi povzročajo stres. Temperatura zalege mora znašati 34 do 35° C. Vse, kar škodi zmožnosti čebel za uravnavanje temperature zalege (mrzla in vlažna lokacija), povečuje porabo energije. Prehlajena zalega je izvrsten razlog za stres v čebelji družini. Zalege je glede na število čebel, ki jo ogrevajo in hranijo, preveč. Vzrok za to je odmiranje zalege na robu gnezda. Čebele potrebujejo zaradi tega še več energije, ker morajo nadomestiti mrtvice in odmrlo zalego odstraniti iz panja.

Za stres lahko jemljemo katerikoli dejavnik, ki podira ravnovesje aktivnosti v čebelji družini. Nekateri med temi pomembnimi dejavniki so: moč čebelje družine, razmerje med odraslimi čebelami ter količino zalege in zmožnostjo matice za zaleganje. Vse to odloča o količini energije, ki jo potrebuje čebelja družina za svoje delovanje. Ker morajo dobivati ličinke hrano v veliko majhnih obrokih, mora biti v panju zadosti mladih čebel. Ravno tako pa mora biti v družini zadosti odraslih čebel, ki prinašajo nektar, cvetni prah in vodo. To ravnovesje lahko temeljito podre dvoje: rojenje in zastrupitev z insekticidi. Podobne posledice ima, če čebelar sam naredi roj, še posebej če to počne nestrokovno in v neugodnih razmerah.

Kot stres deluje tudi pretirano in dostiokrat nepotrebno manipuliranje s čebeljo družino, še posebej če se ga lotevamo v neugodnih okoliščinah. To velja tudi za dimljenje pri pregledovanju panjev ali neenačrtno uporabljanje sredstev za varstvo čebel pred boleznimi ali zajedavci.

Najuspešneje preprečujemo stres pri čebelah tako, da ohranjamo družine pri vsej moči in skrbimo, da imajo zmeraj zalogo hrane in mlado, kakovostno matico.

Danes povzroča našemu čebelarstvu veliko težav varoa. Poleg tega, da je nevarna zajedavka čebelje zalege in odraslih čebel in da načenja zdravje čebelje družine, deluje tudi kot stres, ta pa olajša delovanje virusom in bakterijam, tako da povzročijo že znane čebelje bolezni (gnilobo zalege, paralizo idr.), povrh pa lahko varoa prenaša povzročitelje teh bolezni.

S tem ko iz čebelje družine preženemo varoo, se čebele znebijo neposrednega zajedavca, hkrati pa tako odstranimo tudi enega izmed vzrokov za stres. Vendar pa moramo biti previdni, saj s pretirano uporabo kemičnih in drugih sredstev za zatiranje varooze povzročimo stres, ki ima lahko za posledico dezorientacijo, krajšo življenjsko dobo in akutno ali kronično zastrupitev dela čebelje družine v panju.

Močno spremenjene razmere za čebelarjenje zahtevajo od sedanjih in prihodnjih čebelarjev veliko več znanja, še posebej o tako zahtevnih problemih, kot je vpliv stresa na storilnost čebelje družine.

Pčelar 1986/12
Prevedla Mojca Mihelič

NEKATERI IZSLEDKI PRI PRESKUŠANJU HEMOVARA

V. MLADJAN, Veterinarski inštitut, Beograd;

V. SIMIĆ, Veterinarski inštitut, Beograd;

dipl. vet. R. GRUJIĆ

Za zatiranje varooze in zato da bi ostale čebelje družine še naprej dovolj močne za gospodarsko uspešno čebelarjenje, se zadnja leta uporabljajo pri nas vse metode, znane po svetu, le da niso zastopane vse enako. Gotovo je med vsemi najbolj priljubljena kemična metoda zatiranja varooze, ki se zato v praksi največ uporablja.

Odkar je bila v Jugoslaviji leta 1976 ugotovljena varooza, uporabljajo čebelarji

sredstva z različnimi aktivnimi snovmi. V zadnjih letih so najbolj razširjeni pripravki z amitrazom; njihova odlika je velika učinkovitost, kar so potrdili tudi prispevki na 3. mednarodnem simpoziju o varoozi v Splitu.

V tem članku bomo prikazali izsledke pri preskušanju hemovara. Tudi v njem je aktivna snov amitraz in proizvajalec ga je pripravil zato, ker je hotel ponuditi čebelar-

jem kontaktno sredstvo za škropljenje čebel.

Hemovar smo preskušali leta 1984 v laboratoriju in v naravi. Preskuse v laboratoriju smo opravili v osmih majhnih opazovalnih panjih. V vsakem smo poznali število čebel in zajedavcev in vsak dan sproti smo ugotavljali, koliko parazitov je odpadlo in koliko čebel je pomrlo. Panje s čebe-

lami in varoami smo ločili v dve skupini: v kontrolno in v skupino, ki smo jo zdravili s hemovarom. Panje smo imeli na sobni temperaturi. Zdravljenje s hemovarom smo med poskusom opravili enkrat, natančno po navodilih proizvajalca. Opazovanje je trajalo 15 dni, potem pa smo poskus ponovili (1. in 2. tabela).

1. tabela

Zap. št. panja	Število čebel	Št. mrtvih čebel	% mrtvih čebel	Število zajedavcev	Št. mrtvih zajedavcev	% mrtvih zajedavcev
H E M O V A R 1	30	6		15	15	
2	30	7	22,5	12	11	94,4
3	30	9		19	17	
4	30	5		13	13	
K O N T R O L A 5	30	8		15	2	
6	30	4	21,6	5	0	12,0
7	30	9		17	3	
8	30	5		13	1	

2. tabela

Zap. št. panja	Število čebel	Št. mrtvih čebel	% mrtvih čebel	Število zajedavcev	Št. mrtvih zajedavcev	% mrtvih zajedavcev
H E M O V A R 1	30	7		12	11	
2	30	8	25,0	16	16	93,9
3	30	8		17	15	
4	30	7		21	20	
K O N T R O L A 5	30	9		14	2	
6	30	8	27,5	19	2	16,7
7	30	10		22	6	
8	30	6		11	1	

V naravi smo preskušali hemovar v Vršču, in sicer oktobra, ko je bila temperatura nad 10° C. Pri delu smo si pomagali s 16 LR panji. Preden smo se lotili poskusa, smo čebelje družine pregledali in se prepričali, da imajo vse matice. Odstotek napadenosti z varoo ni bil znan. Za preskus smo uporabljali podnice, narejene iz žične mreže s 3-milimetrskim premerom zank. Pod mrežo smo postavili lesonitno ploščo, ki smo jo zadaj lahko izvlekli iz panja. Po zdravljenju panja s hemovarom smo izvlekli lesonitno ploščo in prešteli odpadle zajedavce. Panje smo razdelili v dve skupini s po osmimi družinami. V eni skupini smo uporabljali varitan, v drugi pa hemovar. Obe sredstvi smo uporabljali natančno po navodilih proizvajalcev. Odpadle zajedavce smo šteli 7 dni po zdravljenju, potem smo postopek ponovili in čez 7 dni spet prešteli odpadle varoe. Izsledki so vneseni v 3. tabelo. Po drugem prešteva-

nju smo spet pregledali čebelje družine in ugotovili, da so vse žive.

Iz dobljenih podatkov je razvidno, da je s čebel, ki smo jih zdravili s hemovarom, odpadlo veliko več zajedavcev kot s čebel, ki smo jih zdravili z varitanom. To potrjujejo tudi laboratorijski izsledki, če primerjamo skupino, ki smo jo zdravili s hemovarom, s kontrolno. Med kliničnim preskušanjem (v naravi) smo ugotovili, da je v skupini, zdravljeni s hemovarom, največ zajedavcev odpadlo 24 ur po posegu, preostali pa v naslednjih 6 dneh. Menimo, da ima za to največ zasluga uporaba hemovara. Ker je razloček v številu umrlih čebel med skupinama zanemarljiv, mislimo, da hemovar, če ga uporabimo po proizvajalčevih navodilih, ni nevaren za čebele, matico in zalego in da so čebele v kontrolni in zdravljeni skupini med poskusom pomrle od starosti.

3. tabela

Zap. št. panja	Število odpadlih zajedavcev			
	1. zdravljenje	2. zdravljenje	Povprečje 1. zdravljenja	Povprečje 2. zdravljenja
H	1	1144	307	
E	2	1035	161	
M	3	1549	212	
O	4	750	311	1210
V	5	826	188	224
V	6	1139	165	
R	7	1602	239	
	8	1581	213	
V	9	154	102	
A	10	231	141	
R	11	68	75	
I	12	103	13	141
T	13	164	96	94
A	14	97	78	
N	15	115	133	
	16	18	115	

PČELAR 1986/2
Prevedla Mojca Mihelič

36. REDNA LETNA SKUPŠČINA ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE

JANEZ MIHELIC (nadaljevanje)

Po poročilih so v razpravi sodelovali delegati in podali predloge za nadaljnje delo organov ZČDS. **Rudi Pen** iz Maribora je predlagal, naj bi pooblašteni pregledniki opravljali večje število nalog pri preprečevanju in zatiranju čebeljih bolezni. Zaradi tega bi morali dopolniti navodilo o delu preglednikov. Preglednikom moramo poveriti tudi odvzem zimskih mrtvic. Poleg tega predlagajo zmanjšanje zaščitnega pasu okrog čebelnjaka, v katerem je ugotovljena kužna bolezen, ki je sedaj 3 km. **Tovariš Hajdinjak** iz Lendave je poročal, da je skupščina občine sprejela njihov program dela in ga podprla s 3,5 milijoni dinarjev. Pregledniki bodo na osnovi posebnih pooblastil veterinarske inšpekcije pregledali vse čebelnjake v občini, ker je huda gniloba čebelje zalege postala že velike problem. Na pobudo društva je občina sprejela tudi odlok o obveznem popisu vseh čebelarstev v občini in o uničevanju vseh opuščanih čebelnjakov. Del sredstev so namenili tudi za širjenje medovitih dreves in posadili 750 sadik. Zbirajo tudi zgodovinsko gradivo o čebelarstvu v njihovi občini in ga bodo objavili v Čebelarju ali pa v posebni publikaciji ob 90-letnici ZČDS.

Predlagajo, da bi na ravni republike skušali dobiti sredstva za oživljanje čebelarstva proizvodnje, ker je položaj čebelarstva letos zelo slab. **Jernej Andrej** iz Celja je predlagal, naj bi za slovenski med uvedli zaščitno znamko. Potrošniki namreč zahtevajo čist slovenski med in ne mešanega z uvoženim. Če bi imeli za slovenski med zaščitno znamko, bi vsega z lahkoto prodali. Čebelarji bi z zaščitno znamko dosegli boljše cene, potrošnikom pa bi zagotovili čist, nemešan, sortni slovenski med.

Tovariš Rozman iz Žalca se sprašuje, zakaj pri nas ne namenimo nobenih sredstev za raziskave čebeljih bolezni, ki danes ogrožajo čebelarstvo. Pri tem bi morale biti aktivnejše predvsem republiške institucije in tudi delovne organizacije. Delegat s Primorske je menil, da so odkupne cene čebeljih pridelkov že sramotne, in je predlagal ustanovitev komisije pri ZČDS, ki bi ščitila interese pridelovalcev. Podprl je zahtevo po zaščitni ali blagovni znamki za

slovenski med, ker ga uživajo predvsem bolniki in otroci.

Stane Novačan iz Borovnice je zelo odločno podprl zahtevo po zaščiti pravic čebelarjev. Izvoz medu v cisternah ni interes čebelarjev niti družbe. Tako izvažamo zelo kvalitetno surovino po najnižji ceni. Zato se je potrebno upreti takšni politiki.

O tem naj razmisli in ukrepa komisija za zaščito čebelarških pravic pri ZČDS. **Tovariš Jenko** iz Ljubljane je predlagal, naj se od pristojnih organov zahteva, da je uvoz medu v bodoče količinsko določen in ne več svoboden kot do sedaj. Menil je, da samo ugotavljamo upad prodaje medu, ničesar pa ne namenimo reklami za med, da bi povečali porabo.

Tovariš Lamut iz Mozirja je predlagal, da se pri živinorejski poslovni skupnosti čim prej ustanovi odbor za čebelarstvo, ki bi zbiral sredstva za pospeševanje čebelarstva. Opozoril je na velike razlike med odkupnimi in maloprodajnimi cenami medu, te razlike pa se iz leta v leto povečujejo. Če se bo tako nadaljevalo, bo čebelarstvo začelo propadati in bo zelo hitro tudi propadlo.

Prof. Edi Senegačnik je opozoril na izredno velike izgube čebeljih družin in pozval čebelarje k solidarnosti.

Bruno Krištof je predlagal, naj v Čebelarju pričnemo objavljati cene čebeljih pridelkov pri čebelarjih na domu, ker so velike razlike med cenami medu z različnih področij. To je pomembno predvsem za male čebelarje.

Tovariš Pavšič iz ČD Mirna Šentrupert pa je delegate seznanil z delom odbora za obnovo spominske kapele na Lanšprežu, kjer je pokopan Peter Pavel Glavar. Kapelo so uvrstili med kulturne spomenike in zbirajo sredstva za obnovo. Enako vsoto, kot bodo zbrali s prispevki, bo prispevala tudi republiška kulturna skupnost, zato je predlagal, da se leto 1987 proglašajo za leto zbiranja sredstev za Lanšprež. Delegati so njegov predlog podprli.

Delegati so nato sprejeli zaključni račun ZČDS za leto 1986 in finančni načrt za leto 1987 skupaj s programom dela. Preteklo poslovno leto je ZČDS zaključila

uspešno, vendar z minimalnim ostankom dohodka, kar ji je uspelo le z velikim varčevanjem na vseh področjih. Zaradi visoke stopnje inflacije bo potrebno naslednje leto nekoliko bolj povečati članarino. Zaradi zelo velike rasti stroškov je sredi leta

zelo težko predvideti višino članarine za prihodnje leto, zato je skupščina pooblastila IO ZČDS, da jo določi na eni od jesenskih sej. Delegati so se strinjali tudi z zasnovo proslave 90-letnice ZČDS. Nato je skupščina zaključila z delom.

X. KONGRES JUGOSLOVANSKIH ČEBELARJEV Kragujevac 24.-27. 9. 87

V Kragujevcu bo letos od 24. do 27. septembra 1987 deseti jubilejni kongres jugoslovanskih čebelarjev.

Poleg kongresa bo organiziranih tudi več spremljajočih prireditev. Najpomembnejša od teh je čebelarska razstava, na kateri lahko sodelujejo čebelarske delovne organizacije, čebelarji inovatorji s svojimi izboljšavami čebelarske opreme ali privatni proizvajalci panjev in opreme. Vsi, ki želijo razstavljeni, se morajo do 1. septembra prijaviti organizatorju.

Poleg tega bodo organizirali tudi razstavo fotografij o čebelah in čebelarstvu. Avtorje treh najboljših fotografij bodo tudi nagradili.

PROGRAM KONGRESA

Prvi dan: 24. 9. 1987 – Slavnostno odprtje kongresa in čebelarske razstave. Plenarna seja vseh udeležencev kongresa.

Drugi dan: 25. 9. 1987 – Dopoldne bo potekalo delo kongresa v petih strokovnih sekcijah. Popoldne bo na vrsti obisk čebelnjaka v okolici Kragujevca.

Tretji dan: 26. 9. 1987 – Dopoldne bodo delegati nadaljevali delo v sekcijah. Popoldne pa bo sklepna plenarna seja vseh delegatov, na kateri bodo sprejeli sklepe in smernice kongresa za nadaljnje delo pri razvoju jugoslovanskega čebelarstva.

Vse udeležence prosimo, da plačajo kotizacijo v višini 7.500 din za udeležbo na kongresu na žiro račun ZČDS, Ljubljana, Cankarjeva 3, z oznako: kotizacija za kongres, številka žiro računa je 50101-678-48636.

Vsi udeleženci morajo do 1. septembra 1987 rezervirati prenočišča v Kragujevcu. Cena polnega penziona je 8.000 din. Pisno rezervacijo za prenočišče pošljite na naslov: UTRO Kragujevac, Služba turizma, 34000 Kragujevac, Ulica JNA b. b. (telefon (034) 61-300). V rezervaciji navedite vaš natančen naslov, čebelarsko društvo, številko telefona, število dni in čas bivanja v Kragujevcu.

ZVEZA ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ JUGOSLAVIJE

ZVEZA SPREJEMA NAROČILA ZA NALEPKE ZA KOZARCE Z MEDOM

Zveza čebelarskih društev Slovenije obvešča čebelarje, da lahko pri njej naročijo nalepke za kozarce z medom.

Naročite jih lahko pisno ali po telefonu (061) 210-992.

ZČDS

EKSPERIMENTALNI ČEBELNJAK V KRŠKEM

V počastitev 90-letnice Zveze čebelar-skih društev Slovenije in izhajanja Slovenskega čebelarja ter ob X. republiškem srečanju in tekmovanju mladih čebelarjev je naša delovna organizacija v Krškem postavila manjši eksperimentalni čebelnjak, ki ga je 9. maja 1987 ob krajši slovesnosti predal svojemu namenu inž. Milan Knežević, predsednik republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Eksperimentalni čebelnjak je postavljen blizu jedrske elektrarne Krško, in sicer zato, da bi spremljali in ugotavljali more-

bitno radioaktivno kontaminacijo čebeljih pridelkov ali spremembe pri obnašanju čebel kot tudi njihove genetske spremembe. S pomočjo čebel želimo še dodatno povečati varnost obratovanja naše prve jedrske elektrarne.

Testni vzorci iz našega čebelnjaka bodo znanstveno obdelani na ustreznih znanstvenih ustanovah pod vodstvom dr. Sirnika z biotehniške fakultete v Ljubljani. Z rezultati bomo seznanjali tudi javnost.

**Pospeševalna služba čebelarstva
BORIS SLAVEC**

SESTANEK S CIBO-GEIGY

Že dalj časa krožijo med čebelarji različna mnenja o učinkovitosti zdravila za zatiranje varooze. Na tapeti je tudi folbex VA, proizvod švicarske tovarne Ciba-Geigy.

Mnenja in izkušnje čebelarjev s folbexom VA so zelo deljena. Del čebelarjev ga zelo hvali, manjši del čebelarjev pa zatrjuje, da imajo z njim slabe izkušnje. Posa-

mezni čebelarji so poskušali slabe izkušnje s folbexom VA razložiti na različne načine, med drugim tudi s sumničeni na račun naše delovne organizacije.

Da bi probleme in dvome okoli folbexa VA razjasnil v celoti, je dipl. veterinar Pavle Dev, tehnični zastopnik Cibe-Geigy za Jugoslavijo ter Medex, zaprosil direktorja

prodaje Cibe-Geigy dr. med. vet. J. Bachmanna, da se sestane s prizadetimi čebelarji. Dr. Bachmann se je rade volje takoj odzval povabilu, tako da je bil sestanek 8. maja v Ljubljani.

Poleg dr. Bachmanna, Pavleta Deva in vabljenih čebelarjev so se sestanka udeležili tudi Jože Bregar (ZČDS), dipl. vet. Pipan, glavni direktor Medexa Aleš Mižigoj in Medexov pospeševalec Boris Slavec. Nekaterih vabljenih čebelarjev na sestanku na žalost ni bilo, čeprav smo si nadvse želeli tudi njihovo prisotnost.

Na vprašanja, mnenja in pripombe udeležencev sestanka je dr. Bachmann odgovarjal takole (navajam v strnjeni obliki):

Zahvaljujoč vztrajnosti in zavzetosti Medexa je zdravilo folbex VA v Jugoslaviji najcenejše (v Švici je skoraj štirikrat dražje). V Jugoslavijo pošiljajo folbex VA v večjih kartonskih ploščah, ki jih Medex razreže na ustrezne dimenzije ter pakira. Barva lističev je zaradi komercialnih razlogov na jugoslovanskem trgu rumeno bele barve, sicer pa je njihova kakovost enaka lističem druge po svetu in je torej neoporečna.

Na pripombo, da so naši lističi za spoznanje ožji, je dr. Bachmann odgovoril, da ti nimajo luknjice za obešanje kot lističi, pakirani v Švici, količina aktivne zdravilne snovi brompropilata pa je enaka.

Čebelarji so imeli tudi pomisleke glede slabo varjene folije, v kateri je bila pakirana jesenska pošiljka folbexa VA, saj je bilo iz zavitkov čutiti močan vonj. Dr. Bachmann je odgovoril, da imajo pravilno pakirani lističi folbexa VA rok trajanja najmanj 5 let, čeprav na deklaraciji piše 3 leta. Vonj, ki ga je bilo čutiti iz zavitkov folbexa VA, je bil vonj topila, v katerem se topi brompropilat, da se lahko nanaša na kartonsko nosilno podlago. Brompropilat sam skorajda ne izhlapeva. Lističi folbexa VA so lahko nekaj časa tudi nezaščiteni, pa se jim s tem zdravilna učinkovitost ne zmanjša.

Dr. Bachmann je soglašal z našim mnenjem, da navedbe o času uporabe folbexa VA v navodilih (najboljši rezultati se dosežejo, ko v panju skoraj ni zalege, to pa je pozno jeseni) ni potrebno upoštevati dobesedno, temveč čas uporabe lahko prilagodimo posebnostim klimatskih danosti.

To pomeni, da se popolno dimljenje čebeljih družin (štirikrat zaporedoma vsak četrti dan) lahko opravi glede na stopnjo okužbe z varoozo. Strinjal se je, da je treba čebelji družini omogočiti tako vzrejo zimskih čebel, da bi bila zalega kar najmanj okužena z varoozo. Zato lahko opravimo popolno dimljenje najkasneje avgusta ali celo prej (v Vojvodini pravijo, da celo takoj po paši na akaciji ali lipi) in s tem dosežemo, da so zalege zimskih čebel neokužene ter v svojih življenjskih funkcijah in dolgoživosti neokrnjene. To pa je tudi pogoj za uspešno prezimitev čebeljih družin.

Ugotovili so tudi, da večina čebelarjev, ki so kljub uporabi folbexa VA utrpeli izgube čebeljih družin, ni dimila v pravilnem časovnem zaporedju in dovolj pogosto. Izgube čebeljih družin so utrpeli tudi čebelarji, ki so uporabljali druga registrirana in neregistrirana zdravilna sredstva.

Dr. Bachmann je tudi povedal, da pri uporabi folbexa VA začnejo zajedavci množično odpadati šele po 15–24 urah. Pred zdravljenjem je treba panje primerno zatesniti, da zdravilni dim ne bi uhajal ven, vsaj eno uro pred dimljenjem pa je treba čebele dražilno krmiti s sladkorno raztopino. S tem se poveča razburjenost čebel, tako da ima zdravilni dim lažji dostop do zajedavcev in učinkovitost je tako večja.

Na vprašanje, če listič folbexa VA zadoštuje za prostornino enega AŽ panja, je dr. Bachmann odgovoril, da povsem zadoštuje.

Zaenkrat nikjer na svetu, kjer uporabljajo folbex VA, niso ogotovili, da bi bila varoa odporna na to zdravilo.

Novo zdravilo apitol bo v Švici predvidoma registrirano že avgusta letos. Vložili pa so tudi že zahtevek za registracijo v Italiji in Zahodni Nemčiji. Cena apitola je še neznan.

Dr. Bachmann se je ob koncu sestanka zahvalil vsem prisotnim in povedal, da ga najbolj veseli, če lahko neposredno sliši in razčiščuje dobre in slabe izkušnje pri uporabi njihovih zdravil.

Pospeševalna služba čebelarstva
BORIS SLAVEC

POROČILO O ANKETI ZIMSKIH IZGUB ČEBELJIH DRUŽIN V ZIMI 1986/1987

Zaradi velikega povpraševanja naših čebelarjev po čebeljih družinah, saj jim jih je padlo veliko število, smo se v naši organizaciji odločili, da izpeljemo anketo o zim-

skih izgubah čebeljih družin po vzorcu Zvezne čebelarskih društev Hrvaške in veterinarske fakultete v Zagrebu. Aprila smo razposlali okoli 250 anketnih listkov. Po-

slali smo jih čebelarjem prevoznikom, čebelarjem, ki čebelarijo na stalnih stojiščih, in občasnim prevoznikom. Poskusili smo zajeti celotno Slovenijo, tako da bi dobili celovit pogled padca čebeljih družin. Nezainteresiranost naših čebelarjev za anketo se je pokazala predvsem po številu vrnjenih anket. Prejeli smo vsega 40 anket. Ti čebelarji čebelarijo s 3255 čebeljimi družinami, od tega je 2504 družin v 10-satnem AŽ panju, 127 družin v 11-satnem AŽ panju, 24 družin v LR panju, 94 družin v 7-satnikih in 108 družin v 5 ali 4-satnikih.

V anketi smo želeli od čebelarjev zvedeti način zdravljenja čebeljih družin proti varroozi in čas, v katerem so zdravili. Podatki so naslednji:

– Spomladi je deset čebelarjev začelo izrezovati trotovino.

– V obdobju največje čebelarske sezone in donosov nektarja v panj je zdravilo 11 čebelarjev: z apiakaridimom je dimilo pet čebelarjev, dva sta dimila trikrat, eden pa enkrat, s folbexom VA je dimilo šest čebelarjev, trije so dimili štirikrat, trije pa po enkrat, z varitanom sta zdravila dva čebelarja, od tega eden dvakrat, eden pa enkrat. En čebelar pa je uporabil mravljinčno kislino.

– V tem obdobju je 14 čebelarjev izrezovalo trotovino.

– V obdobju jesenskega krmljenja in po njem je dimilo vseh 40 čebelarjev. Z apiakaridimom so štirje dimili trikrat, eden pa dvakrat. S folbexom VA je eden dimil šestkrat, pet jih je dimilo štirikrat, 13 jih je dimilo trikrat, štirje so dimili dvakrat in eden je dimil enkrat. Z varitanom je zdravilo sedem čebelarjev. Eden je zdravil trikrat, pet jih je zdravilo dvakrat, eden pa enkrat. S Koračevim preparatom je dimil en čebelar.

Iz podatkov lahko razberemo, da čebelarji vlagajo veliko truda in denarja, vendar večina ni zdravila pravilno oz. ni upoštevala navodil proizvajalcev zdravil. Dvaindvajset čebelarjev je spomladi leta 1987 uporabljalo gumagilin, fumidil, forsapin, pelinov odcedek ali česen, in sicer predvsem preventivno. Jeseni leta 1986 so nekateri čebelarji zazimili dokaj slabe čebele, 451 čebeljih družin je zasedalo 10 satov, 782 čebeljih družin je zasedalo 6 – 7 satov, 536 čebeljih družin pa je zasedalo komaj 2 – 3 sate. Ostalih podatkov niso posredovali.

Jesensko krmljenje so pričeli v sredini avgusta, nekateri pa so krmili tudi še konec oktobra. Sedem čebelarjev je imelo v plodiščih večje zaloge gozdnega medu, ostali pa so čebele prezimovali na žepku z dodatkom sladkorja ali pa samo na sladkorju.

Jeseni leta 1986 so anketirani čebelarji izgubili 86 čebeljih družin. Propadle družine so izginile brez kakršnihkoli znakov in ostankov. Čebelarji menijo, da so padle zaradi slabih in starih matic, zaradi varooze in poznega krmljenja.

Pri prvem spomladanskem pregledu je 40 anketiranih čebelarjev ugotovilo, da jim je propadlo 450 čebeljih družin. Te družine so propadle v glavnem v 11-satnih AŽ panjih, v 10-satnih AŽ panjih in nekaj malega v 4- in 5-satnih. Čebelarji so navedli, da je bila vzrok za padec njihovih družin predolga zima, pa tudi nepravilno prezimovanje (gozdni med), slaba številčna moč čebeljih družin jeseni leta 1986, brezmatične družine, trotarji, premalo zimske zaloge hrane ali pa je bila vzrok prevelika okužba z varroo. Med 40 anketiranimi jih je deset priznalo, da so zdravili nepravilno oz. sploh niso zdravili s sredstvi, ki so registrirana v Jugoslaviji.

Še zaključek naše ankete:

Anketa ni uspela, predvsem zaradi slabega odziva čebelarjev. Iz ankete razberemo, da je padlo 16,5 odstotkov čebeljih družin. Vidimo, da čebelarji poskušajo različna sredstva za zatiranje varooze, in sicer predvsem zaradi velikega števila tovrstnih zdravil na našem trgu. Večina čebelarjev pa sredstev ne uporablja po navodilih proizvajalcev. Drugi vzrok je prav gotovo nepravilna prehrana čebel preko zime, mnogo vzrokov pa je tudi nepoznanih in neraziskanih.

Čebelarjem priporočamo, da za borbo proti varoozi uporabljamo svetovno priznano sredstvo folbex VA, tudi zaradi tega, ker ostanki tega zdravila v čebeljih pridelkih za zdravje ljudi niso škodljivi, samih ostankov pa je malo. Obvezno je potrebno upoštevati navodila proizvajalca, razen glede časa zdravljenja. Iz izkušnje posameznih čebelarjev lahko povzamemo, da lahko dokaj uspešno obrzdamo uničujoče delovanje varooze, če čebelje družine dimimo dvakrat zgodaj spomladi, štirikrat zaporedoma avgusta in enkrat pozno jeseni. Čas glavnega dimljenja (štirikrat zaporedoma vsak četrti dan) lahko glede na vremenske razmere in stopnjo okuženosti z varoo določimo tudi sami. Vsekakor pa je kljub neškodljivim ostankom folbexa VA priporočljivo pred dimljenjem iztočiti med.

Naslednje leto bomo zopet pripravili podobno anketo in želeli bi, da bi se ji odzvali tudi čebelarji, ki se na to niso.

Če imate kakršnekoli pripombe ali dopolnitve, jih sporočite v našo pospeševalno službo.

Pospeševalna služba čebelarstva
ANDREJ SCHWARZMANN

ODKUPNE CENE ČEBELJIH PRIDELKOV ZA LETO 1987

VRSTA ČEB. PRIDELKA	ODKUPNA CENA din/kg	VELJAVNOST OD DNE
MED – čisti		
žajbelj	1.800	1.6.1987
hoja	1.800	1.6.1987
smreka	1.300	1.6.1987
gozdni	1.200	1.6.1987
kostanj	1.100	1.6.1987
dalmatinski	1.300	1.6.1987
žepek	1.200	1.6.1987
akacija	1.200	1.6.1987
lipa	1.200	1.6.1987
cvetlični	900	1.6.1987
planinski	1.000	1.6.1987
sončnica	700	1.6.1987
oljna repica	700	1.6.1987
MED – mešani		
žajbelj	1.600	1.6.1987
hoja	1.600	1.6.1987
smreka	1.100	1.6.1987
gozdni	1.100	1.6.1987
akacija	1.000	1.6.1987
lipa	1.100	1.6.1987
MED V SATJU		
I. kvaliteta	2.200	1.6.1987
II. kvaliteta	2.000	1.6.1987
CVETNI PRAH		
osmukanec, mešani	4.000	1.6.1987
osmukanec, kostanjev	4.000	1.6.1987
izkopanec, I. kvaliteta	7.000	1.5.1987
izkopanec, II. kvaliteta	6.000	1.5.1987
MATIČNI MLEČEK		
I. kvaliteta	150.000	1.5.1987
II. kvaliteta	130.000	1.5.1987
PROPOLIS		
I. kvaliteta	35.000	1.5.1987
II. kvaliteta	32.500	1.5.1987
III. kvaliteta	30.000	1.5.1987
ČEBELJI VOSEK		
I. kvaliteta	2.500	9.2.1987
II. kvaliteta	2.250	9.2.1987

**DE-KOOPERACIJA,
Draga Železnikar**

UČINEK MRAVLJINČNE KISLINE – ZDRAVILA PROTI VAROI – NA MED

W. STOYA, G. WECHEDÖRGER, I. KARY, P. SIEBENTRITT, E. KAISER
Iz državnega medicinsko-živilsko-veterinarskega raziskovalnega urada
južno kesenskege pokrajine
(nadaljevanje)

Najvažnejše tehnične podatke lahko razberemo iz tabele št. 1, še natančneje podatke pa lahko najdemo v podrobni strokovni literaturi, ki je tu ne navajamo. Ilertinska plošča kaže 60–96-odstotno akaricidno delovanje s srednjo vrednostjo pri 86 odstotkih. Pri KP pa je delovanje še ugodnejše in se giblje med 93 in 99 odstotki, s srednjo vrednostjo 96 odstotkov.

Preiskovani material je izviral iz več poskusnih skupin s področja Ren–Main.

Pri vsaki poizkusni skupini so testirali do

150 družin. Za ugotavljanje preostankov v medu so izbrali približno vsak deseti panj, pri čemer so pazili, da so na vsakem stojšču odbrali reprezentativno število panjev in da so vzorci vselej izviral iz istih panjev. S tem so hoteli ugotoviti, kako dolgo se mravljinčna kislina zadržuje v medu.

Raziskave so potekale v obdobjih jesen-zima 1983, poletje 1984 in jesen 1984 – pomlad 1985.

Za primerjavo je služilo 90 vzorcev cvetličnega medu iz panjev, ki niso prišli v stik z mravljinčno kislino.

Tabela 1. Izparilna sistema za mravljinčno kislino ob uporabi plošč iz mehkih vlaken, ki se vlagajo v panje.

Tehnični podatki		
	Kramerjeva plošča	Ilertinska plošča
Zunanje mere	250 × 170 × 12 mm 200 × 290 × 1,5 mm 250 ml 98 % mravlj. k.	25 g 65 % mravlj.k.
Zavarjeno v folijo	posamezni kosi	po 10 plošč skupaj
Regulacija isparevanja mravlj. k.	perforiranje folije, izpari okoli 6–9 g/dan 1 plošča za 21 dni	Brez regulacije. Izparevanje poteka 4–8 ur 1–2 plošči 4 × v razmaku po 4 dni, po možnosti po zožitvi družin
Način uporabe	Dalj časa trajajoča terapija	»Sunkovita« terapija (udarna terapija)
Ali obstajajo možnosti, da se med celotnim razvojem čebel razvijejo zajedavci?	da	ne

4. Metode

4.1. Priprava vzorcev:

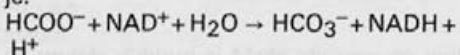
Vzorce medu so vzeli skupaj s satovjem in jih iztisnili skozi gazo, da so odstranili nečistoče.

4.2. Vzorci:

Vzorci so bili izbrani tako, da je spektralno-fotometrična meritev ekstinkcije kazala vrednosti od 0,4 do 1,5. Pokazalo se je, da je tej zahtevi z redkimi izjemami najbolj ustrezalo okrog 10 g medu (natančno za tehtanij), ki so jih v merilni bučki z bide-stilirano vodo dopolnili do 100 ml.

4.3. Kvantitativno določanje mravljinčne kisline:

1. Mravljinčno kislino smo določali z encimatičnim UV-testom (tj. v ultravijolični svetlobi) z Zeissovim spektralnim fotometrom pri 340 nm v 1 cm kivetah s formiatdehidrogenazo (FDH). Shema reakcije:

Pri 95-odstotni statistični zanesljivosti metode so uspeli ponovno dokazati $96 \pm 6,5$ odstotkov analizirane snovi. Meja občutljivosti je bila 0,3 mg/kg.

4.4. Titrimetrično določanje mravljinčne kisline

Določen del pripravljenih vzorcev, tj. raztopin medu, smo tudi titrirali z 0,1 n NaOH. Kot indikator smo uporabljali bromtimol modro (preskok iz rumenega v modro pri pH = 6 – 7,6).

5. Rezultati

Da bi ugotovili količino mravljinčne kisline, ki je naravno prisotna v medu, smo analizirali 90 cvetličnih medov, ki niso prišli v stik z mravljinčno kislino. Pri tem smo našli količine od 0–123 mg/kg, v povprečju pa 37 mg/kg. Pomembno je bilo, da je en sam vzorec vseboval več kot 100 mg/kg. V nasprotju s temi količinami pri cvetličnih medovih pa smo v manah in v medu žlahtnega kostanja ugotavljali količine do 626 mg/kg.

Tabela 2.: Medovi iz man, v katerih smo ugotavljali mravljinčno kislino.

Tek. št.	Vrsta medu	Mravlj. kisl. (mg/kg)	Kislost, preračunana na mravlj. kislino	
			mg/kg	mval/kg
1.	Mešan gozdni med iz Schwarzwalda, proizv. l. 1982	60	515	11,2
2.	Mešan gozdni med iz Schwarzwalda, proizv. l. 1983	140	768	16,7
3.	Mešan gozdni med iz Schwarzwalda, proizv. l. 1984	169	731	15,9
4.	Gozni med iz Taunusa, 1984	125	575	12,5
5.	Ilertalski gozdni med, 1984	85	547	11,9
6.	Ilertalski gozdni med, 1984	140	607	13,2
7.	Ilertalski gozdni med, 1984	56	442	9,6
8.	Kostanjev + smrekov med	98	534	11,6
9.	Kostanjev iz Taunusa, 1983	497	1178	25,6
10.	Kostanjev + gozdni iz Taunusa, 1984	385	980	21,3
11.	Kostanjev + gozdni iz Taunusa, 1984	626	1256	27,3

Pred vsakokratnim zdravljenjem z mravljinčno kislino smo jeseni 1983, poleti 1984 in spomladi 1985 medove iz satov-

ja ter medove za krmljenje preiskali na količino mravljinčne kisline. Količina le-te se je gibala med 0 in 156 mg/kg. (Pri tem ni

bila izključena možnost predhodne obdelave z mravljinično kislino.) Pri jesenskem poskusu z mravljinično kislino je pri uporabi katerekoli od obeh vrst plošč količina kisline naglo narasla: pri Kramerjevi od 75 do 11100 mg/kg (s srednjo vrednostjo 2599 mg/kg), kar pomeni 82-kratno zvišanje. Pri ilertisenski plošči pa onesnaženje ni bilo tako močno in je doseglo le 54-kratno vrednost: od 4 do 2939 mg/kg, s srednjo vrednostjo 839 mg/kg. Čim daljši pa je bil čas po končani terapiji, toliko bolj se je koncentracija kisline zniževala, tako da je v vzorcih naslednje spomladanske paše (tj. pri prvem točenju) skoraj dosegla vrednosti v družinah, ki niso prišle v stik z mravljinično kislino. Pri poletnem zdravljenju s kislino smo po končani terapiji prav tako opažali močan dvig mravljinične kisline: po uporabi Kramerjevih plošč od 604 do 2930 mg/kg, s povprečjem 1869 mg/kg, pri ilertisenski plošči pa od 461 do 2707 mg/kg, s povprečjem 1152 mg/kg. Te vrednosti so se do naslednje spomladanske paše znižale na osnovno vrednost 104 mg/kg pri uporabi Kramerjeve plošče (od 58–129 mg/kg) oziroma na povprečno vrednost 18 mg (od 16–20 mg/kg) pri uporabi ilertisenskih plošč.

6. Razprava k rezultatom

Iz naših raziskav sledi, da je naravna količina kisline v medu do 100 mg/kg. Pri zdravljenju čebel proti varoozi z mravljinično kislino pa količine le-te znatno narastejo in se šele po več mesecih (najmanj 4–5) znižajo na začetno naravno vrednost. V panjih, ki so bili zdravljeni z navedenimi ploščami, je torej med onesnažen z mravljinično kislino, zato je uporaben šele, ko se količina kisline spet normalizira. Zaradi tega priporočamo zdravljenje družin s to kislino po točenju medu ali šele jeseni, ko

ni več paše. Če pa družino zdravimo z mravljinično kislino med pašo, tak med ne sme v promet.

Pripomniti moramo, da smo v gozdnem in kostonjem medu našli do 626 mg kisline na kg, Vorwohl pa celo do 1000 na kg kostonjavega medu in do 400 mg v medu iz man.

Skupaj z ostalimi kislinami v medu, preračunanimi v miliekivalentih na kg, pa količina presega raven, dovoljeno po alimentranem kodeksu EGS, ki dovoljuje 40 miliekivalentov na 1 kg medu. Preračunano na mravljinično kislino bi to zneslo 46. 40 = 1840 mg/kg. To pa se lahko zgodi le po zdravljenju družin z mravljinično kislino, nikakor pa ne v panjih, ki s to kislino niso bili v stiku. Tudi v medovih, kot sta že omenjeni kostonjev in gozdni, ki vsebujeta velike količine mravljinične kisline, ne pride do prekoračenja omenjene ravni.

Analitični kriterij, da sme med vsebovati največ do 40 mekv. vseh kislin/kg, torej ob zdravljenju z mravljinično kislino ni polno veljaven. Po nemških predpisih, pa seveda tudi po drugih, naravnemu medu ne smejo biti dodane in tudi ne odvzete kakršnekoli snovi. Zdravljenje z mravljinično kislino vnese v med dodatne količine kisline, posledica tega pa je umetno povzročena sprememba kislosti, ki je zakonsko prepovedana.

Po podatkih naših raziskav obstaja pri cvetličnih vzorcih medu, ki vsebujejo preko 100 mg mravljinične kisline na kg, sum na zdravljenje čebeljih družin med pašo.

Naposled naj povemo, da senzorično nismo ugotavljali sprememb oziroma odstopanj ne pri vonju ne pri okusu medu niti v primerih, ko je bila količina mravljinične kisline precej zvišana.

Originalno besedilo
prevedel in priredil:
prof. dr. Jurij Senegačnik

OBVESTILO

Vse čebelarje obveščamo, da letos niso registrirani nekateri vzrejevalci, ki so bili uvrščeni v seznam vzrejevalcev za leto 1987. Seznam je bil objavljen v zadnji številki Čebelarja. Ti vzrejevalci so: Zoltan Kelemen iz Križevcev, Anton Švigelj iz Novega Polja pri Ljubljani in Milka Rakovec iz Bašla.

Komisija za vzrejališča RK KGP

SPORNI POGLEDI NA MEDONOSNE ČEBELE IN ZAŠČITO NARAVE

Die Neue Bienenzucht 1/1987
MARTIN MENCEJ

Oktober lani so čebelarji ZRN na svojem letnem zborovanju med drugim obravnavali tudi vprašanje čebelarstva v zvezi z zaščito naravnega okolja. Vprašanje ni bilo postavljeno naključno. Spodbudile so ga okrožne uprave, ki so objavile, da bi bilo treba zaradi varstva naravnega okolja prepovedati čebelarske obrate ali jih vsaj preazporediti. Svoje zahteve so utemeljevali dobesedno takole:

»Medonosne čebele niso sestavni del domače faune; ljudje so jih začeli gojiti zaradi koristoljubja in tako so postale konkurent drugim prostoživečim živalim, ki obiskujejo cvetje.«

Na takšne zahteve in njihove utemeljitve je na tem zborovanju nemških čebelarjev v obširnem referatu odgovoril prof. dr. Jost H. Dustmann s čebelarskega inštituta Celle. Iz njegovega referata povzema mo bistveno vsebino.

Že prof. dr. F. Schremmer z Dunaja je zanimal trditve o škodljivosti medonosnih čebel kot konkurenta glede prehrane čmrcljev, drugih čebel – samotark itd. Noben biolog si do sedaj ni izmislil nečesa podobnega o prehrambeni konkurenci čebel, ki jih gojijo čebelarji, bodisi v čebelnjakih ali na stojiščih.

Leta in leta poslušamo in pišemo, da so čebele varovalke naravnega okolja, da je »čebelarstvo pomemben dejavnik v varstvu okolja« in podobno. Nasprotne trditve nastajajo lahko samo za zeleno mizo! Ali čebelje družine, ki jih oskrbujemo v panjih, res jemljejo hrano drugim insektom, ki obiskujejo cvetje, pa naj si bo medicino ali pelod? Ali res kvarijo naravno floro in ali čebelnjaki res povzročajo nemir z naravnostanstvenega gledišča? To je vendar nekaj nepojmljivega in v nasprotju z vsemi dosedanjimi dognanji na Vzhodu in Zahodu!

Pa pogledjmo.

1. Vpliv medonosnih čebel na različno cvetje oziroma biozono

Že nešteta znanstvena raziskovanja so pokazala neprecenljivo ekonomsko vrednost, ki jo opravljajo medonosne čebele s

svojim oprraševanjem kulturnih in splošno koristnih rastlin. Najnovejši izračuni (iz leta 1983) iz Amerike (Levin) kažejo, da je posredna in neposredna vrednost opráševanja medonosnih čebel celo 143-krat večja, kot pa je vrednost čebeljih pridelkov (medu in satja). Izračunano v dolarjih, je razmerje 18,9 milijard proti 140 milijonov dolarjev. Biološko vzeto pa so čebele v panju še vedno divje živali in nikakor niso podobne domačim živalim v hlevu.

Nedvomno so med insekti velike razlike opráševalnih sposobnosti, pa naj si bo kulturnih ali pa divjerastočih (samosevni) rastlin. Kritiki pravijo, da to še ni raziskano in ne dognano. Res je, da še manjkajo ekološka dognanja. Zato naj zadostujejo Hooperjevi rezultati raziskovanja (1958) glede obiskovalcev cvetja divjerastoče flore:

medonosne čebele	76,7 %
čmrclji	7,6 %
muhe	3,7 %
različne vrste čebel-samotark	2,5 %
drugi insekti (metulji, ose, hrošči itd.)	9,5 %

Pri teh številkah povprečnih razmerij pa vprašanja še vedno ostajajo odprta, ker manjkajo znanstveno podprti in eksaktni ekološki podatki.

Res je, da medonosna čebela ni med obiskovalci cvetja nobena posebnost, je pa posebnost glede izkoriščanja obilne medicinske. Zanesljivo pa se loči kot opráševalka, predvsem zaradi prilagodljivosti njenega telesa na nekatere oblike cvetja. Posebnost *Apis mellifera* je npr. v tem, da je prilagojena na različne klimatske razmere. Danes je razširjena po vsem svetu od saharске puščave do mrzlega severa; njena delovna sposobnost je v primerjavi z nekaterimi samotarkami očitna: očitno se razlikuje po svojih orientacijskih sposobnostih, razlikuje barvo, aromo in oblike cvetja; ima sposobnost sporazumevanja (pleši v panju). Ti dejavniki so še kako pomembni za ljudi in rastlinstvo, ker sta nektar in cvetni prah omejena le na določen čas. Posebno pomembna je za zgodnje cvetoče rastlinstvo (vrba, leska, divja

češnja, javor, vetrnice, velikonočnica itd.), ko se drugi obiskovalci cvetov nahajajo še na stopnji razvoja ali pa še ne izletajo iz svojih zimskih domovanj. Že v tem času pa medonosne čebele v polnem zagonu obiskujejo in oprahujejo cvetje. Med drugimi insekti pa so zelo redki, kot je npr. samica črmljev, ki to cvetje sploh obiskujejo. V takoimenovani ekološki verigi zavzema medonosna čebela še kako pomemben člen, tega pa nikakor ni mogoče zanikati. Znana je pomembnost mravelj v biozoni, čebele pa so pomembni vezni člen za njihov razvoj in obstoj.

2. Pomen medonosnih čebel za zaščito narave

Ob tem so bila sprožena vprašanja, za kakšno zaščito gre. Kaj naj ščitimo? Ali življenjski prostor, na katerega vpliva človek neposredno ali posredno, kot je npr. puščavski biotip, ali pa območje popolne in še nenačete narave? Če hočemo ščititi samo določene živalske ali rastlinske vrste v njihovem prostoru, so to lahko samo obiskovalci cvetja. Ali pa gre za območja, kjer že v naravi živijo insekti, seveda tudi čebele. Preden se odločimo, pa moramo vprašanje pojasniti.

Nobene prave utemeljitve ni, da bi morali zaradi varstva narave iz določenega življenjskega prostora odstraniti medonosne čebele, razen v zelo redkih primerih (npr. zaradi absolutnega miru in varnosti človeka). Do danes ni nobenega znanstvenega dokaza, da bi čebelje družine, kljub njihovem velikemu številu, ogrožale insekte v njihovi prehrani in vršile populacijski pritisk. Iz dnevnih opazovanj čebelar-

skih teoretikov in praktikov pa so v literaturi navedeni nasprotni dokazi. Ne smemo pa pozabiti, da mnoge divje čebele nabirajo samo pelod in zelo majhno količino nektarja, kar je dokazal dr. Westrich.

3. Kaj bi bilo treba narediti, da bi bile medonosne čebele vključene v naravno-pravno zaščito?

Končno medonosne čebele ne bi bilo potrebno zaščititi, ker so, zahvaljujoč oprahujevanju, pomemben instrument v zaščiti narave. Njihov dejanski položaj bi bilo treba pravno zajamčiti, seveda ne z namenom, da bi si čebelarji zagotovili nekakšen privilegij. Zato pa je potrebno dopolniti načrt zveznega zakona o zaščiti narave (nemški, op. M.M.), ker gre za vrednotenje varstva biotipov. Če hočemo rastlinske in živalske vrste zaščititi, mora biti njihovo varstvo ustrezno zajamčeno.

V okviru zakonskega noveliranja je nemška čebelarstva zveza poslala spomladi 1986 pristojnemu odboru naslednji predlog: »Vegetacija in varstvo biotipov sta za obstoj čebeljih družin pravno zajamčena.« Dokaz za to je, da danes razvoj in obstoj številnih rastlinskih združb nista mogoča brez oprahujevanja insektov, posebno pa še medonosnih čebel.

Sedaj lahko samo še pričakujemo, da bodo odgovorni politiki ta predlog sprejeli. Znanstveniki pa naj pripravijo obsežne eksperimentalne podatke za odprta ekološka vprašanja cvetenja. Pogosto citiranje »70–80 odstotkov naših entomofilnih rastlin oprahuje čebele« ne sme več ostati samo hipoteza, zaključuje svoj referat prof. dr. Dustmann.

Iz društvenega življenja

ČEBELARSKA DRUŽINA »PETER MOČNIK« IZ MARIBORA JE ODKRILA SVOJEMU USTANOVITELJU SPOMINSKI RELIEF

JANEZ MIHELIČ

V okviru praznovanja 90-letnice slovenske čebelarске organizacije se je Čebelarška družina »Peter Močnik« Studenci-Pekre iz Maribora oddolžila ustanovitelju družine za njegove izjemne zasluge na or-

ganizacijskem in strokovnem področju s spominskim reliefom. Odkrili so ga s svečano akademijo na hiši, kjer je Peter Močnik stanoval zadnja leta svojega življenja. Na Obrežni ulici št. 1 so se v soboto, 23.

maja 1987, pričeli v jutranjih urah zbirati čebelarji in gostje. V tej hiši ima svoje prostore tudi Čebelarska družina »Peter Močnik« Studenci-Pekre, v brezplačno uporabo pa jim jih je odstopila krajevna skupnost, s katero čebelarska družina izjemno dobro sodeluje. Otvoritev reliefa je bila združena tudi s krajevnim praznikom.

Kljub slabemu vremenu so prišli čebelarji iz raznih krajev Slovenije. Prisotni so bili predstavniki čebelarskih društev iz Zagorja, Žalca itd. Še posebno dobrodošli pa so bili predstavniki edinega slovenskega čebelarskega društva v Avstriji iz Šmihela na Koroškem. Domača čebelarska družina in šmihelski čebelarji se v spomin na Petra Močnika, ki je bil rojen v Strpni vasi blizu Pliberka in se je šele po plebiscitu preselil v Jugoslavijo, dogovorili za pobratenje obeh organizacij. Čebelarji so s seboj pripeljali tudi pevski zbor, ki je sodeloval na svečani akademiji, posvečeni Petru Močniku.

Gostje in čebelarji so nato odšli v Stritarjevo ulico št. 5, kjer je predsednik ZČDS Andrej Petelin odkril relief Petra Močnika. Ob tej priložnosti je prisotne pozdravil predsednik družine »Peter Močnik« Studenci-Pekre Bruno Krištof. O življenju in delu Petra Močnika pa je spregovoril Andrej Petelin. Med drugim je poudaril, da je bil Peter Močnik pred vojno in tudi po njej gonilna sila pri ustanavljanju čebelarske organizacije v Mariboru. Kot šolski upravitelj je svoje izvenšolsko delo usmeril v razcvet čebelarstva in sadjarstva.

Predsednik ZČDS Andrej Petelin je odkril relief Petru Močniku.

Na Tolstem vrhu in v Mežiški dolini, kjer je tudi predaval, so bile na njegovo pobudo ustanovljene podružnice čebelarskega in sadjarskega društva. Veliko je pisal v strokovne časopise in bil soavtor knjige Sodobno čebelarstvo, bil je član upravnega odbora ZČDS in uredniškega odbora Slovenskega čebelarja. Bil je tudi dolgoletni predsednik Čebelarskega društva Maribor in okolica. Za svoje neumorno delovanje je

Predsednik družine inž. Bruno Krištof je zaželel dobrodošlico zamejskim Slovencem in vsem udeležencem.

Slovesno podpisovanje listin o pobratenju med ČD »Peter Močnik« Studenci-Pekre in ČD Šmihel iz Avstrije. Listini podpisujeta inž. Bruno Krištof in Luka Borečnik.

prejel številna priznanja. Pevski zbor iz Pliberka je nato zapel nekaj slovenskih narodnih. V dvorani krajevne skupnosti Franc Zalaznik-Leon na Studencih pa je bila svečana akademija, na kateri so poleg pevskega zbora s Koroške nastopili tudi mladi recitatorji in pevci. Sledilo je podpisovanje listin o pobratenju med Čebelarско družino »Peter Močnik« Studenci-Pekre iz Maribora in slovenskega Čebelarškega društva Šmihel iz Avstrije.

Listini sta podpisala inž. Bruno Krištof in predsednik ČD Šmihel Luka Borečnik. Nato sta predsednika izmenjala darila. Domača družina je podarila kristalno vazo, zamejski Slovenci pa so v spomin izročili oljno sliko rojstne hiše Petra Močnika in mali prapor njihovega društva. Predsednika obeh društev sta nato v nagovoru po-

udarila, da obe društvi združuje spomin na Petra Močnika, ki je bil rojen na Koroškem, deloval pa je največ v Mariboru in okolici.

Predsednik ZČDS Andrej Petelin je izročil inž. Brunu Krištofu odličje Antona Janše I. stopnje, s katerim je ZČDS odlikovala Čebelarско družino »Peter Močnik« Studenci-Pekre kot eno od najbolj aktivnih čebelarških organizacij v Sloveniji, ki je v zadnjih nekaj letih organizirala mnogo zelo uspešnih čebelarških prireditev. Poleg tega pa mu je izročil še posebno priznanje za njegovo dolgoletno in nadvse uspešno delo z mladimi čebelarji na osnovni šoli Janko Padežnik.

Po končani prireditvi so si gostje in domačini v osnovni šoli Janko Padežnik še nazdravili in ob klepetu zaključili zelo prijetna doživetja tega dne.

Darilo zamejskih Slovencev pobratenemu društvu iz Maribora – slika rojstne hiše Petra Močnika.

ČEBELARSKA DRUŽINA KRANJ JE PRI OSNOVNI ŠOLI STANE ŽAGAR POSTAVILA ČEBELNJAK

JANEZ MIHELČ

Člani čebelarke družine Kranj so v mesecu maju pripravili pristrčno slovesnost ob otvoritvi novega čebelnjaka pri osnovni šoli Stane Žagar v Kranju. Mladi čebelarji-krožkarji bodo lahko tako tudi praktično preizkušali znanje, ki jim ga je posredoval mentor ali pa so si ga pridobili iz knjig.

Ob tej priliki so o pomenu čebelarstva in šolskega čebelnjaka spregovorili predsednik ČD Kranj inž. Stanislav Nosan, predsednik Čebelarkega društva Kranj Ivan Košnjek in ravnatelj osnovne šole Stane Žagar.

Prisednik ČD Kranj inž. Nosan je najbolj prizadevnim mladim krožkarjem izročil tudi priznanja in nagrade za večletno delo v krožku in uspehe na republiških tekmovanjih mladih čebelarjev. Mladi pa so pripravili tudi nekaj pesmi in recitacij.

Inž. Nosan izročajo priznanje ravnatelju šole za uspešno sodelovanje.

Priznanja so prejeli tudi mladi čebelarji-krožkarji.

Nov čebelnjak je ponos šoli, mladim čebelarjem in članom čebelarke družine.

Kranjskim čebelarjem čestitamo in jim želimo, da bi ob novem čebelnjaku vzgojili nov rod izobraženih in naprednih čebelarjev, ki se bodo z veseljem poklicno ali lju-

biteljsko ukvarjali s čebelarstvom in tako prispevali k napredku čebelarstva, sebi pa zagotovili večji kos kruha.

ODSLEJ NA OBMOČJU MARIBORSKE REGIJE BOLJŠA PONUDBA REPRODUKCIJSKEGA MATERIALA ZA ČEBELARJE

NORBERT JEDLOČNIK

Na osnovi letnega delovnega načrta, ki so ga čebelarji sprejeli na letni programski konferenci, je izvršilni odbor Medobčinske zveze čebelarskih družen Maribor sklenil, da bo od 1. junija dalje prodajalna na Tyrševi cesti odprta vsak dan.

Doslej je bila specializirana trgovina s čebelarskimi potrebščinami odprta le dvakrat tedensko, vsega skupaj devet ur. Zaradi tega so čebelarji kupovali tudi drugod, celo v oddaljeni Ljubljani in Zagrebu. Tudi potrošniki niso bili zadovoljni, saj je bila trgovina odprta premalo časa, da bi se v njej lahko oskrbeli s pristnim domačim medom in drugimi tovrstnimi proizvodi vsi, ki so to želeli. Sedaj je trgovina odprta 36 ur tedensko (ob sredah in petkih tudi ves dan), razširili pa smo tudi izbor čebeljih

proizvodov (Medex in proizvajalci iz drugih delov države), tako da bomo 900 članov medobčinske zveze in njihovih 9000 čebeljih družen redno oskrbovali z vsem razpoložljivim repromaterialom. Vedno bomo imeli na zalogi pristen, domači med, pakiran v kozarcih ali natočen v prineseni embalaži. Trgovina bo dnevno odkupovala vse čebelarske proizvode, čebelarji bodo tu lahko dvignili tudi prazno embalažo. Z nosilci kooperacijskih pogodb bo verjetno mogoče doseči dogovor, da se bodo v tej specializirani prodajalni oskrbovali tudi kooperanti Medexa in Hmezada s tega območja.

Specializirana prodajalna bo prvič odprta v sredo, 3. junija, ves dan. Želimo vam ugoden nakup in uspešno poslovanje!

STANJE ČEBELJIH KUŽNIH BOLEZNI V SLOVENIJI 1. 6. 1987

Huda gniloba čebelje zalege: v občinah Ajdovščina, Brežice, Domžale, Ilirska Bistrica, Kamnik, Lendava, Litija, Ljubljana-Šiška, Ljubljana-Vič, Mozirje, Murska Sobota, Nova Gorica, Ormož, Ptuj, Sežana, Slovenska Bistrica, Slovenske Konjice, Škofja Loka, Šmarje, Tolmin.

Pršičavost: V občinah Ajdovščina, Grosuplje, Ilirska Bistrica, Litija, Ljubljana-Šiška, Murska Sobota, Sežana in Vrhnika.

CENE ČEBELJIH PRIDELKOV NA DROBNO PRI ČEBELARJIH IN NA TRŽNICAH

Cene medu na mariborski tržnici so med 2000 in 2.200 din za kilogram.

V prodajalni Medobčinske čebelarske zveze Maribor prodajajo med iz stare zaloge po enotni ceni 1.800 din za kilogram (cvetlični, kostanj).

Gozdnega medu jim je že zmanjkalo. Odkup medu še ni stekel.

Čebelarji v okolici Maribora prodajajo cvetlični med po 2.000 din. Napovedujejo pa ceno gozdnega medu okoli 2.500 din za kilogram.

Cena roja (2 kg) je okoli 15.000 do 20.000 din, družine na 10 satih AŽ mere pa prodajajo po ceni od 40.000 do 50.000 din.

Uredništvo

CIRIL JERAJ

V 83. letu starosti je za vedno odšel od nas čebelar Ciril Jeraj. Bil je dolgoletni član Čebelar-ske družine Nako.

Kakor je bil dober kmet, je bil še boljši čebelar, kajti že zelo zgodaj je spoznal, kako pomembno delo opravljajo v kmetijstvu prav čebele. Z izredno spretnostjo je znal prepričevati o tem ne le sosede, pač pa kjerkoli se mu je za to ponudila priložnost. Čebelariti je pričel že zelo zgodaj, ljubezen do čebelarstva pa je podedoval od svojega očeta in še od starega očeta. Tej ljubezni se ni odrekal vse do svoje smrti.

Svoje znanje je posredoval tudi drugim, posebno mladim. Kadarkoli je kdo potreboval kakršnokoli pomoč, jo je pri pokojnem Cirilu tudi vedno dobil.

Takega bomo čebelarji nakelske družine ohranili v spominu.

Čebelar-ska družina
Naklo

FILIP JESENIČNIK

Ko se je komaj pričela pomlad in so čebele pričele novo življenje, smo se poslovili od dolgoletnega člana Čebelar-ske družine Vojnik Filipa JESENIČNIKA.

Huda bolezen ga je iztrgala iz družinske in čebelar-ske skupnosti. Rodil se je leta 1920 v Spodnjem Doliču pri Vitanju kot kmečki sin in prvi od sedmih otrok. Čebelariti je začel že v otroških letih, saj ga je čebelarjenja učil oče. Do upokojitve je delal v Livarni na Fužinah v Vitanju in z družino stanoval na svojem domu v Selcah pri Strmcu.

V čebelar-ski družini Vojnik je bil dejaven, rad se je udeleževal predavanj in drugih sestankov čebelarjev. Njegov delovni in življenjski elan mu je zavrila kruta bolezen, zaradi katere je bil tudi invalidsko upokojen. Čebelarji iz Vojnika ga bomo ohranili v najlepšem spominu.

Čebelar-ska družina
Vojnik

STANISLAV ZORC

Marca 1987 smo se na pokopališču Dobrova pri Ljubljani poslovili od dolgoletnega člana Čebelar-skega društva DOLOMITI iz Polhovega Gradca Stanislava ZORCA.

Rodil se je leta 1916 v vasi Gaberje pri Dobrovi. Izhajal je iz kmečke družine, kjer se je čebelarstvo dedovalo iz roda v rod. Slavko je bil vsestransko napreden, zato je bil leta 1943 izgnan v Nemčijo, od koder se je leta 1945 vrnil in se takoj zaposlil pri Avtobusnem podjetju SAP kot šofer avtobusa, ki je vozil na progi Ljubljana-Polhov Gradec. Ker je bil vsestransko napreden, so ga leta 1949 imenovali za direktorja Okrajne žage v Polhovem Gradcu, po treh letih napornega dela pa je bil premeščen na Kmetijsko posestvo Logatec, kjer se je leta 1956 upokojil in se vrnil na rodni dom v Gaberje. Od očeta je prevzel kmetijo in dobro kmetoval, poleg kmetovanja in čebelarjenja pa se je ukvarjal še s kmečkim turizmom.

Čebelarji Čebelar-skega društva DOLOMITI se mu zahvaljujemo za trud in delo, ki ga je posvetil našemu društvu. Ostal nam bo v spominu kot dober čebelar in prijatelj.

Po vrnitvi domov je z veliko volje začel ponovno čebelariti. Zaradi bolezni je v zadnjem obdobju čebelaril le s tremi panji.

Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Čebelar-sko društvo
Radeče

ANTON ŠTEHARNIK

Sredi meseca maja 1987, ko je vse v največjem cvetju in razvoju, nas je globoko pretresla vest, da je po daljši bolezni umrl član našega društva Črna na Koroškem ANTON ŠTEHARNIK. Vse svoje življenje je posvetil svoji družini in čebelem.

Član našega društva je bil 35 let, več let pa je bil tudi gospodar društva. Za svoje in vestno delo je bil odlikovan z odličjem ANTONA JANŠE III. stopnje.

Bil je upokojen rudar rudnika Mežica, a po svojem težkem delu v jami je zmeraj našel čas in razvedrilo pri svojih čebelah.

Ves žalosten je bil, ko so mu čebele pomrle. Tako si je klupil druge, saj brez njih ni mogel biti, pa čeprav jih je imel samo nekaj. Čebele bodo še naprej ostale v oskrbi domačih.

Čebelarji ga bomo ohranili v lepem spominu kot dobrega, skromnega in zvestega člana, ki je kljub svoji bolezni mnogo prispeval k razvoju našega društva.

Čebelarstvo društvo
Crna na Koroškem

ALOJZ MEDVEŠEK

Februarja 1987 smo se na radeškem pokopališču poslovili od našega člana Alojza Medveška, zasebnega obrtnika – avtoprevoznika iz Radeč.

Rodil se je leta 1915 na Dolah pri Litiji in začel čebelariti že v rani mladosti.

Kot mnogo drugih pa je tudi njega gnala potreba po večjem kosu kruha v tujino. Delal je v rudniku v Franciji.

Po vrnitvi domov je z veliko volje začel ponovno čebelariti.

Zaradi bolezni je v zadnjem obdobju čebelaril le s tremi panji.

Bil je tudi član Lovski družine Dole.

Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Čebelarstvo društvo
Radeče

VALENTIN KASTELIC

Že septembra 1986 se je radeško društvo poslovilo od svojega člana Valentina Kastelica.

Valentin je bil rojen leta 1931 kot kmečki sin. Že zelo mlad se je

ukvarjal s čebelami in se včlanil v ČD Radeče. Poročil se je in sezidal novo hišo.

Po prerani upokojitvi je pomagal ženi na kmetiji. Zelo rad je opazoval naravo in še posebej svoje čebele. Čebelaril je z 10 panji.

Po hudi bolezni pa je bila njegova življenjska pot prekinjena veliko prezgodaj.

Naj mu bo lahka domača gruda!

Čebelarstvo društvo
Radeče

IVAN FELICIJAN

Zadnji dan meseca aprila smo se čebelarji ČD Radeče poslovili od našega dolgoletnega člana Ivana-Johana Felicijana.

Luč sveta je pokojni Johan zagledal leta 1910 na Šmarčni. Bil je sin kmečkih staršev in je že zelo mlad pokazal veliko veselje do čebelarjenja.

Njegova življenjska pot ni bila lahka.

Med 2. svetovno vojno je družini Felicijanovih grozilo izgnanstvo z domače grude in da bi se temu izognili, so se umaknili na Kozjansko. Johan se je leta 1943 pridružil narodnoosvobodilnemu boju.

Kmalu po končani vojni se je Johan včlanil v ČD Sevnica in pozneje Radeče. Rad se je udeleževal naših čebelarstev sestankov in strokovnih izletov.

Za dolgoletno delovanje v prid čebelarstva je pokojni Johan prejel društveno priznanje.

Člani ČD Radeče ga bomo ohranili v trajnem spominu.

Čebelarstvo društvo
Radeče

ALOJZ KOČEVAR

Lani v jeseni smo se na pokopališču pri Sv. Roku poslovili od našega ustanovnega člana Alojza Kočevarja iz Semiča v Beli krajini.

Rodil se je leta 1927 v Vavpči vasi. Že kot otrok je pomagal očetu pri čebelarjenju. Mladoletnega je zajela

vojna vihra in leta 1943 se je priključil NOV. Po vrnitvi se je vključil v obnovno in izgradnjo belokranjske industrije. Po upokojitvi pa se je vse več posvečal čebelarstvu, ki jih je prevzel od očeta.

Bil je skromen, aktiven kulturni in družbenopolitični delavec. Ljubil je naravo, posebno veselje so mu bile čebele, ki so mu tudi pri hudi bolezni krajšale čas.

**Čebelarstvo družina
Semič**

AVGUST ČEŠNOVAR

Oktober 1986 smo se vaščani, znanci in prijatelji zadnjič poslovili od čebelarja Avgusta Češnovarja, rojenega leta 1914 v Trbovljah.

Ljubezen do čebel je izražal že v otroških letih. Po ustanovitvi Čebelarskega društva Hrastnik se je včlanil v društvo in v njem dolga leta uspešno deloval. Čebelaril je z 20 AŽ panji. Njegov čebelnjak je bil vzor mnogim mlajšim čebelarjem.

Čebelarji ga bomo ohranili v lepem spominu.

**Čebelarstvo društvo
Hrastnik – Trbovlje**

MARTIN PAJK

Martin se je rodil 2. 11. 1928. Njegovo otroštvo sega v čas velikega pomanjkanja in bolezni. Drugo svetovno vojno je dočkal kot mladinec, ki se je aktivno priključil NOB. Svojo revolucionarno pot je nadaljeval kot aktivni družbenopolitični delavec. Za svoje aktivno delo je prejel odlikovanja za narod, leta 1981 pa je bil odlikovan s srebrnim znakom OF.

Čebelariti je začel leta 1956 in je čebelaril vse do smrti. Prav zato so mu prisluhnili borci, drugi krajani, povezani v gasilski desetini, ki jo je Martin spravil k življenju, ali čebelarji v Sevnici, kjer je prav lani prejel priznanje A. Janše tretje stopnje.

Veliko število tistih, ki so ga spremljali na njegovi zadnji poti 2. marca 1987, je znova potrdilo, da je Martin pustil globoke sledove svoje ustvarjalnosti med ljudmi in za ljudi.

Čebele bodo ostale pri hiši, njegovo čebelarjenje bo nadaljeval sin.

**Čebelarstvo društvo
Sevnica**

ČEBELARJI POZOR!

KRANJSKE MATICE!
Kvalitetne gospodarske matice lastne vzreje

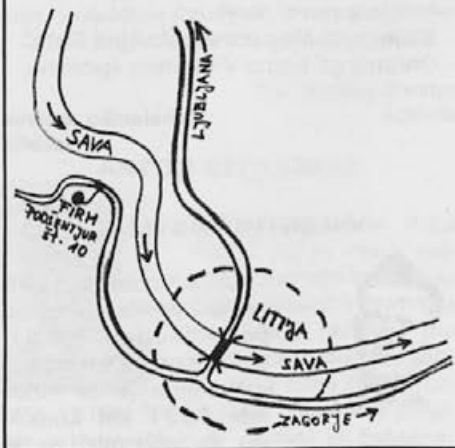
Čebelarstvo JANEZ FIRM
Podšentjur 10
61270 LITIJA
tel. (061) 882-986
zjutraj do 8. ure,
zvečer po 20. uri.

Cena matice 3.000 din, označene ali neoznačene, prevzem osebni ali po pošti s povzetjem.

Vzrejališče matic Janez FIRM:

Po cesti iz Litije ob desnem bregu Save nazaj proti Ljubljani 3,5 km.

VZREJALIŠČE je pod kontrolo komisije za vzrejališča.

MALI OGLASI

Čebelarji! Po zelo ugodni ceni lahko dobite vse vrste plastičnih pokrovov za kozarce. Telefon (061) 735-190.

Prodam 10 naseljenih AŽ panjev desetsatarjev. Telefon (061) 578-565.

Prodam prevozni čebelnjak TAM 5000, kvalitetno izdelan in moderno opremljen s 64 AŽ panji in 18 prašilčki. Družine so močne in imajo mlade matice. Kamion je odlično ohranjen. Tone Štrekelj, Ul. Dolomitskega odreda 80, Ljubljana, telefon (061) 267-077, od 19. do 20. ure.

Prodam 30 čebeljih družin na AŽ satju, lahko tudi s panji in stiskalnico za izdelavo AŽ satnic. Alojz Klenovšek, Konjsko 7, 68294 Boštanj. Telefon (068) 82-203 – p. p. 146.

Prodam avtobus TAM 4500, letnik 1976, v voznem stanju, generalno obnovljen, možna predelava v prevozni čebelnjak. Miran Kovačič, Pristava pri Mestinju, Pristava. Telefon (063) 823-220.

Prodam dvajset AŽ panjev desetsatarjev s čebelami na prevoznem čebelnjaku z naletno zavoro. Prevoz možen z osebnim avtom. Telefon (061) 59-528. Janez Klun, Nova ulica 9, 61210 Ljubljana-Šentvid.

Prodam TAM 5000, predelan v prevozni čebelnjak za 66 panjev. Srečko Lužar, Dolenja vas 24, Mirna peč.

Izdelujem satnike. Kramar, Peruzzijska 5, Ljubljana, telefon 221-884.

Prodam trideset naseljenih AŽ panjev. Franc Lesjak, Ljubno ob Savinji 92, Ljubno ob Savinji.

Prodam avto IMV, predelan v prevozni čebelnjak za 20 AŽ panjev. Franc Homar, Spodnje Gameljne 64, Šmartno pod Šmarno goro.

Kupim Slovenski čebelar, letnik 1977. Viktor Kladnik, Glavni trg 38, Sevnica.

Prodam 18 AŽ panjev s čebelami na desetih satih. Panji so stari tri leta. Ivan Vučklič, Talanijeva 4, Murska Sobota, telefon (069) 21-964.

Prodam odlične čebelje družine na pet in sedem AŽ satih. Telefon (061) 573-608.

Prodam rezervne družine na satju AŽ, mere 26 x 28 x 41 z mladimi maticami. Josip Lončak, 42253 Bedrija, telefon (042) 75-167.

Prodam nekaj družin na satju AŽ. Ivan Hudoklin, Zadruga 2, 61000 Ljubljana, telefon 485-585.

Prodam deset AŽ panjev devetsatarjev s čebelami. Ivan Draksler, Lušečka vas, št. 84, Poljčane.

Prodam petnajst čebeljih družin na devet AŽ satih ali s panji. Stane Umnik, Šenčur, Kranjska 6, telefon (069) 41-036.

Prodam do dvajset čebeljih družin na LR satju. Vekoslav Prevalšek, Staneta Rozmana 23, Metlika, telefon (068) 58-183.

Prodam TAM 125-T-12 s 60 naseljenimi AŽ panji in prostorom za točenje. Mitja Perša, telefon (069) 74-511.

Prodam uvoženo čebelarstvo opremo – točilo, posode za med itd. Telefon (061) 221-164 ali 316-420.

VABILO

Čebelarstvo društvo občine Ljubljana-Center vabi čebelarje k vzrejevalcu matic Alojzu Bukovšku, Golo brdo 19, Medvode, 10. julija 1987 ob 16.30 na predavanje s praktičnim prikazom dodajanja matic čebelji družini in o uporabi mravljinčne kisline proti varoozi.

Predavatelja bosta Alojz Bukovšek in Ferdo Herlec iz Kranja.

Zbirališče je pri motelu Medno ob 16. uri. Če bo deževalo, bo predavanje 17. 7. 1987 ob isti uri.

ČD Ljubljana-Center – predsednik Dušan-Holzbauer

ČEBELARJI!

MIZARSTVO LITIJA

izdeluje in prodaja AŽ panje desetsatarje in AŽ panje enajstsatarje ter LR panje standardnih mer.

Izdelujemo tudi satnike vseh vrst in velikosti ter vložke z mrežo, ki jih vstavimo v panj pri dimljenju proti varoozi.

Pri nakupu večjega števila panjev vam jih pripeljemo na dom ter dajemo popust.

Panje lahko kupite v MIZARSTVU LITIJA, Ponoviška c. 13, v Litiji. Vse informacije vam posredujemo tudi po telefonu (061) 881-333.

Se priporočamo! Obiščite nas!

Moramo dati, da bomo dobili! Nov izdelek za prehrano čebel

MEDINA STANDARD – MEDINA STIMULAR – MEDINA F

ČEBELARJI

vedo, da si modernega čebelarjenja ne morejo več zamisliti brez uporabe čebeljih pogač za prehrano čebel. Uporaba teh pogač nam zagotavlja močne in zdrave čebelje družine ter bogat pridelek kvalitetnega medu!

ČEBELARJI

uporabljajo te izdelke, ker iz izkušenj vedo, da so sestavine teh pogač, kot so saharoza v prahu, umetni med, beljakovine in zdravila proti noseči, nujni sestavni del zdrave prehrane čebel.

NOVO

Medini F je dodana nova aktivna in stabilna substanca, ki deluje na plesni in bakterije. Ni v seznamu antibiotikov, ne pušča ostankov v pridelkih, ni kancerogena in ne mutagena, uporablja pa se za zdravljenje nosečnosti in pohlevne gnilobe čebelje zaloge.

MEDINA –

sladkorne pogače pakiramo v plastične vrečke velikosti 260 x 280 mm. Ta velikost je najprimernejša za vse vrste panjev pri nas. Neto teža ene pogače je 1 kg. Pogače so pakirane v kartonske škatle po 20 kg.

TRGOVCI

bodo imeli dovolj velike zaloge teh izdelkov v svojih trgovinah, še posebno tam, kjer je čebelarstvo dobro razvito. Poklicnih čebelarjev in ljubiteljev pa je dovolj v vsakem kraju naše domovine, njihovo število se povečuje iz dneva v dan.

ČEBELARJEM veliko zadovoljstva, TRGOVCEM pa uspešne poslovne rezultate s temi izdelki želi

IPK RO TVORNICA ŠEČERA I KANDITA OSIJEK
OOUR TVORNICA ŠEČERA – 54000 OSIJEK, Frankopanska 99
Telefon: (054) 51-333, 55-330 – telex: 28036

V primeru, da MEDINE ne morete kupiti v čebelarških trgovinah, vas prosimo, da nas o tem obvestite.

Prvo domače zdravilo
proti varoozi, s katerim
škropimo čebele

TO JE PRAVA ODLOČITEV

Odločitev, ki je
gospodarna.
Vloženi trud,
ki je povrnjen.

KAJ JE HEMOVAR?

S hemovarom lahko zdravimo varoozo celo čebelarstvo sezono. Zdravljenje prekinemo 15 dni pred točenjem. Hemovar uničuje varoo 95-odstotno.

Hemovar ima podaljšano delovanje še tri dni po zadnjem škropljenju.

PREDNOSTI HEMOVARA:

Klinične raziskave so pokazale, da hemovar učinkuje bolje kakor preparati, ki imajo aktivno substanco, uporabljajo pa se v obliki dima.

Prednosti sta predvsem:

- točno doziranje aktivne substance in emulzije v panju,
- podaljšan zdravilni učinek (dimljenje nima te prednosti).

KAKO ZDRAVIMO S HEMOVAROM?

V liter vode damo 15 kapljic hemovara – tako dobimo delovno emulzijo, ki jo prelijemo v manjšo škropilnico. Nato vse sate s čebeljo zalego in matico poškrpimo z obeh strani. Sate moramo izvleči iz panja.

Emulzijo moramo uporabiti v šestih urah.

KDAJ ZDRAVIMO S HEMOVAROM?

Škropimo zjutraj ali zvečer, ko je v panju največ čebel, in je zunanja temperatura nad 10° C.

KJE LAHKO NAROČIMO HEMOVAR?

Pri čebelarstkih organizacijah, delovnih organizacijah, čebelarstkih združenjih in pri proizvajalcu.

Zdravimo dvakrat spomladi in dvakrat jeseni. Drugo škropljenje ponovimo po petih do sedmih dneh.

ad. us. vet.

ROINEX Hemofarm Vršac

FARMACEUTSKO HEMIJSKA INDUSTRIJA: RO-INEX HEMOFARM.

26300 V R Š. A. C. Beogradski put b.b. tel. 013/812-345

IZLET NA KONGRES APIMONDIJE V VARŠAVO

Zveza čebelarских organizacij Hrvaške organizira izlet z avionom na čebelarski kongres Apimondije v Varšavo z Generalturistom Zagreb.

Izlet bo trajal šest dni: od 21. do 26. avgusta 1987. Cena izleta je 153.000 din na osebo. Prijave sprejema do 21. 7. 1987 GENERALTURIST ZAGREB, ZRINJEVAC 18, ZAGREB, telefon (041) 420-566.

Zaradi premajhnega števila udeležencev sta preklicana izleta v okviru Mercator Turista in Golf Turista iz Ljubljane.

Zveza čebelarских organizacij SR Srbije pa v sodelovanju s »KSR – Beogradturs« organizira izlet na kongres v Varšavo z avtobusi od 18. do 24. avgusta 1987. Cena izleta je 79.000 din. Informacije po telefonu (011) 646-461 ali 657-344.

Uredništvo

DELOVNE ORGANIZACIJE, ČEBELARSKA DRUŠTVA, ČEBELARSKE DRUŽINE, ČEBELARJI SLOVENIJE IN DRUGI!

*Prispevajte finančna sredstva za obnovo zgodovinskega
spomenika*

KAPELE PETRA PAVLA GLAVARJA NA LANŠPREŽU

*Žiro račun št. 52100-603-30757 pri Zavodu za varstvo naravne in
kulturne dediščine Novo mesto, Kidričev trg 3/III, z pripisom »Za obnovo
Lanšpreža«*

*Komisija za Lanšprež
pri ČD Mirna-Šentrupert*

Časopis izhaja vsakega 1. v mesecu.

Izdaja ga Zveza čebelarских društev Slovenije, Cankarjeva c. 3, 61000 Ljubljana.
Telefon: 210-992.

Izdajateljski svet: Andrej Petelin, predsednik; člani: inž. Alojz Podjavoršek, Janez prof. Mihelič,
inž. Jože Babnik, Lojze Kastelic, Boris Slavec, Marjana Hönigsfeld, dr. Jože Korošec
Uredniški odbor: prof. Janez Mihelič, Jože Babnik, Lojze Kastelic, Martin Mencej, Franc Javor-
nik, Franček Šivic, Boris Slavec, Jože Bregar

Odgovorni urednik: inž. Jože Babnik

Glavni urednik: prof. Janez Mihelič

Lektorica: prof. Nuša Radinja

Glavni in odgovorni urednik Biltena Hp Medex – Boris Slavec

Letna naročnina za nečlane 6.000 din, za tujino 13 USA dolarjev.

Cena za posamezno številko je 600 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo.

Reklamni oglasi: cela stran – 79.000 din, pol strani 42.000 din, četrt strani 22.000 din. Popusti
za 3- do 5-kratno objavo 10 odstotkov, za 6- do 10-kratno objavo 20 odstotkov, za celoletno
objavo 30 odstotkov. Splošni oglasi: beseda 140 din. Člani imajo pravico do enega brezplačnega
oglasa do 20 besed v tekočem letu. Za vsako naslednjo besedo plačajo po veljavnem ceniku
140 din. Članarina znaša 3.900 din in 10 din od panja, s članarino je plačan tudi Slovenski če-
belar.

Št. žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva c.: 50101-678-48636

Devizni račun št.: 50100-620-107-010-30960-943

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 421-1/74 je časopis oproščen
temeljnega davka od prometa proizvodov.

Tisk: Tiskarna KURIR, Ljubljana

Rokopisov ne vračamo.

hp
medex
Ljubljana

Miklošičeva 30

telefon: 316 455

321 664

telex: 31529 yu Medex

tekoči račun: SDK

Ljubljana

50100-601-10404

TOČILA ZA MED

V poslovalnicah Medexa v Ljubljani in Krškem vam nudimo:

TOČILA ZA MED, ki jih uporabljamo za točenje medu. Izdelana so iz nerjaveče ali aluminijaste pločevine. Sestavljena so iz soda in pokrova, v katerem je paličast in mrežast koš. Os koša leži v konusnem ležaju na dnu soda. Izdelujemo tudi koše s plastično zaščito. Pogon točila je lahko ročen ali električen. V spodnjem delu soda je vgrajena odtočna pipa. Vsa točila naše izdelave so tangencialna.

Izdelujemo in prodajamo naslednje tipe točil:

- točila iz aluminija na tri sate izd. 416 AŽ + LR 3S art. 417 DB-LR 3s,
- točila iz aluminija na štiri sate izd. art. 418/a DB + LR 4S, art. 419/c AŽ + LR 4S,
- točila iz nerjaveče pločevine izd. 419/d AŽ + SR 4S.

ELEKTRIČNO GONILO MKM 3922 (art. 435)

Električno gonilo je namenjeno za pogon 4- do 6-satnega čebelarskega točila. Ohišje motorja in elektronskega regulatorja je vilito iz aluminijeve zlitine in je mehansko zelo odporno. Pritrdi se preprosto na nosilno vez točila ali pogona točila z dvema vijakoma. Ima že priloženo sklopko za prenos na os koša točila.

Elektronski regulator števila obratov je reguliran na zadnjem delu motorja. Regulacija vrtljajev je mogoča od 0-300 vrtljajev v minuti. Na gornjem delu motorja ali elektronskega regulatorja je vgrajena signalna žarnica, ki nam kaže, ali je motor vključen ali ne; z vrtljajem gumba v levo ali desno smer pa izbiramo zeleno smer in hitrost vrtenja koša točila.

Aparat je ozemljen po jus n.m. 1.001 zaščitnem razredu.

Tehnični podatki:

- Priklj. napetost: 220 V + - 10 %
- Priključna moč: 100 W
- Tok: 1 A
- Vrtljaji: 0-300 vrt./min
- Pogon: trajen.